

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

ДЕСЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина дванадцята

Стенограма пленарного засідання

7 листопада 2023 року

Київ 2023

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ІХ СКЛИКАННЯ

ДЕСЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина дванадцята

Стенограма пленарного засідання

7 листопада 2023 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Вівторок, 7 листопада 2023 року)

Частина дванадцята

Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...5
Розгляд проекту Закону України «Про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України»	...5

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
7 листопада 2023 року, 12 година 6 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні колеги, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання. Звертаю вашу увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою всі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви в пленарному засіданні. Прошу всіх колег неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально ставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на робочому місці кожного з вас.

Шановні колеги, відповідно до парламентської традиції пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває 622-й день повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Російська держава – терорист продовжує вдаватися до цинічних ракетних ударів, атак дронами по наших містах і селах, завдає ударів по об'єктах цивільної критичної інфраструктури, поцілює по пам'ятках нашої культурної спадщини. Такі злочини не мають строку давності, і відповідальність за все скоєне невідворотно настане.

Боронячи нашу державу, українські захисники та захисниці цілодобово в тяжких умовах виконують надскладні бойові завдання та ціною власного життя і здоров'я оберігають рідну землю від ворога.

Схилимо голови у хвилині мовчання перед героями, які поклали душу й тіло за свободу України, вшануймо також світлу пам'ять усіх мирних громадян, які загинули внаслідок дій російської держави – агресора.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, сьогодні день народження нашої колеги народної депутатки України Анастасії Олексіївни Ляшенко (Шептіфрац). Вітаємо колегу! Бажаємо міцного здоров'я, плідної роботи і якнайшвидшої перемоги України (*Оплески*).

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Нагадую, необхідно, тримаючи сенсорну кнопку, натиснути зелену кнопку «За» й утримувати ці дві кнопки одночасно до завершення голосування, тобто до появи результатів на табло. Прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 164.

Не всі тримали зелені кнопки.

Переходимо до розгляду питань порядку денного.

Відповідно до рішення Погоджувальної ради ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України» ([№ 10037](#)).

Юрій Михайлович Кузбит. Будь ласка. Чекаємо вас на тому ж місці.

Поправка 862. Артур Володимирович Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний Олександр Сергійовичу, у мене прохання надати 3 хвилини на виступ, і тоді я не наполягатиму на всіх своїх поправках, їх залишилося небагато.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герасимов, 3 хвилини. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні народні депутати, особливо з монобільшості, шановні українці! Зараз ми розглядаємо законопроект, який, на жаль, виписаний таким чином, що його приймати категорично не можна. Я прошу уважно послухати і звернути увагу на ці аргументи.

Чи треба зараз військовий ПДФО громад використовувати більш правильно, більш раціонально, більш ефективно з урахуванням широкомасштабного вторгнення росії? Так, звичайно, це правда і це треба зробити. Але, на жаль, мета законопроекту, який зараз розглядається, зовсім інша. Він розроблений, щоб зібрати гроші до центру, до Києва, забрати їх у місцевих громад, значно послабити децентралізацію і, за нашими підрахунками, вкрасти орієнтовно 30 мільярдів гривень.

Чому не можна голосувати за цей законопроект?

Перша причина. У ньому взагалі не враховані особливості громад, які розташовані на лінії фронту або на прифронтових територіях, бо саме за рахунок військового ПДФО вони сьогодні мають змогу хоча б якось відновлювати після ракетних і артилерійських обстрілів окупантів критичну інфраструктуру, хоча б якось допомагати людям, будинки яких зруйновані. Мажоритарники від монобільшості, уважно подумайте, чи хочете ви залишити людей у громадах на фронтових і прифронтових територіях без грошей.

Друга причина. Куди витрататимуться гроші? «Європейська солідарність» наголошує, що сьогодні одним з пріоритетів має бути витрачання грошей на створення фортифікаційних споруд, укріплень, щоб не дати ворогу просуватися, якщо він буде нарощувати свій наступ. Це мають робити і спроможні робити саме місцеві громади.

Третя причина. За ці дні народні депутати з «Європейської солідарності» об'їхали дуже багато військових частин на лінії фронту. Майже всі командири кажуть, що це диверсія, не можна забирати гроші у громад, бо сьогодні, щоб отримати необхідне через місцеву владу, вони витрачають максимум тижні, часто дні, а через центральну владу витрататимуть місяці й роки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви не наполягаєте на поправках, так?

Поправка 863. Герасимов.

Поправка 864. Герасимов.

Поправка 865. Герасимов.

Поправка 866. Герасимов.

Поправка 867. Герасимов.

Поправки 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878...

Поправка 911. Геращенко. Ми її вже обговорювали минулого разу.

Поправка 912. Дмитре Олександровичу, далі вже пішли ваші поправки.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Олександр Сергійовичу, це 15 поправок – від поправки 912 до поправки 930. Дайте мені 10 хвилин, будь ласка. Потім ще одну додаткову поправку я проситиму поставити на врахування. Добре?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разумков, 10 хвилин. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую. Шановні колеги, шановний Олександр Сергійовичу, насамперед я хотів би подякувати вам, що на відміну від Голови Верховної Ради ви змогли сьогодні забезпечити велику кількість народних депутатів у залі. Так, їх знову не вистачає, бо присутні менше 226 депутатів, проте наші засідання поступово наближаються до конституційних. Дивлюся, можливо, колись так і буде.

Я дуже радий, що депутати все-таки знайшли час, приїхали попрацювати, і в залі не 20 народних депутатів, як це було в суботу. На жаль, сьогодні немає Руслана Стефанчука. Я до нього звертався і пропонував, щоб ми сьогодні пройшлися виключно за ключовими поправками, а не створювали цирк, як у суботу, і напрацювали до 23 години. На жаль, до цієї пропозиції не дослухалися, і ми працювали в тому режимі, в якому працювали.

Паралельно я хотів би зазначити, що законопроект № 10037 абсолютно ганебний, тому що ви знову хочете виконати дві речі: по-перше, забрати гроші у місцевого самоврядування, по-друге, абсолютно неефективно їх використати. На підтвердження моїх слів я хотів би згадати звіт Рахункової палати, де прямим текстом зазначено, що у Міністерстві оборони відбулося розкрадання державного бюджету на 42 мільярди гривень. Вам цього мало, ви хочете забрати ще й гроші місцевої влади і так само їх, вибачте за сленг, роздерибанити.

Ми вже звернулися до ДБР і НАБУ з проханням завести відповідну кримінальну справу щодо результатів і висновків роботи Рахункової палати. Я не зовсім розумію, чому вони не звернулися з такою пропозицією до цих інституцій, але впевнений, що ми побачимо прозоре, ефективно і чесне розслідування всіх корупційних фактів, і вже ніхто не розповідатиме, що не було яєць по 17 гривень, зимових курток, які виявилися літніми, тощо.

Разом з тим ми знаємо, що вчора були вручені підозри заступникам міністра. Сподіваюся, що цей процес буде абсолютно прозорим, адекватним і винних, дійсно, буде покарано, не лише стрілочників, якими призначають заступників міністра, а й тих, які безпосередньо приймали рішення.

Вчора я із задоволенням послухав виступ Президента, який сказав, що говорити про вибори сьогодні не на часі. Нарешті була озвучена правильна позиція Офісу Президента. Водночас я з подивом дізнався, що Голова Верховної Ради України, міністр закордонних справ фактично працюють в інтересах російської пропаганди. Це майже пряма цитата Президента, який чітко зазначив, що всі, які говорять про вибори (а Голова Верховної Ради звертався до наших міжнародних партнерів з проханням надати інформацію, де, як і коли відбувалися вибори під час воєнного стану), допомагають росії. Думаю, що варто було б дати оцінку всім іншим діям високопосадовців.

За день до цього міністр закордонних справ сказав, що в Офісі Президента постійно розбираються з питанням, як проводити вибори, і будуть визначатися, проводити їх чи ні. Сподіваюся, Президент поставив крапку в цьому питанні, це по-перше. По-друге, хотілося б зрозуміти, чому, виходячи з логіки Президента, міністр закордонних справ працює в інтересах ворога, в інтересах російської пропаганди, працює не на державу, як зазначив Президент, а на якісь політичні інтереси – або свої, або я не знаю, яких сил впливу.

Колеги, я пропонував і зараз пропоную ефективно підходити до процесу і не наполягатиму на всіх поправках, тому що сьогодні знову в залі немає 226 голосів. Як і обіцяв, на відміну від керівництва Верховної Ради, я не наполягатиму на технічних поправках. Я прошу зараз поставити на голосування

лише одну поправку 531, яка стосується того, наскільки партії, представлені у Верховній Раді, дійсно, переживають за нашу перемогу, не на словах, а на ділі готові допомагати армії. У ній пропонується віддати кошти з фінансування партій у 2023-2024 роках на потреби сил безпеки і оборони.

Станом на сьогодні в бюджеті на 2023 рік передбачено майже 1 мільярд гривень на фінансування партій – 885 мільйонів гривень. На 2024 рік передбачено фінансування партій у розмірі 840 мільйонів гривень, фактично ще 1 мільярд гривень. Ви багато розповідаєте, як переймаєтеся перемогою. Ви багато розповідаєте, як треба допомагати армії. Ви багато розповідаєте, що не треба готуватися до виборів. Якщо ви не готуетесь до виборів, то віддайте гроші, які закладені в бюджеті, на потреби сил безпеки і оборони. Віддайте гроші партій на ЗСУ!

Тому я прошу (на жаль, у президії нікого немає) поставити поправку 531 на голосування. У ній пропонується 50 відсотків видатків. Що виділяються на фінансування партій, спрямувати на технічне забезпечення армії і 50 відсотків – на виплати зарплат, премій тощо. Після цього прошу всіх колег, у яких є поправки, не наполягати на їх врахуванні і перейти до поправок на підтвердження. Сподіваюся, Олександр Сергійович не розпустить зал через 10 хвилин роботи, і ми попрацюємо так само ефективно, як у суботу. Скільки у нас тоді вийшло годин? Вісім? І сьогодні можна так само (*Шум у залі*). Ні, не 10 годин, ми почали о 15 годині. Думаю, саме цим ми зараз і займемося. Надіюся, що Олександр Сергійовичу вистачить політичної волі попрацювати сьогодні так само ефективно, як у суботу.

А зараз прошу поставити на голосування поправку 531, у якій пропонується забрати кошти з фінансування всіх політичних партій, а це майже 2 мільярди гривень, на потреби сил безпеки і оборони, щоб потім не розповідали, що грошей не вистачає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, може, поправка 931? Бо поправку 531 ми голосували, вона не ваша.

Разумков. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Поправка 1531.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 1531.

Дякую, Дмитре Олександровичу, за ваші добрі слова. Хотів би зазначити, що це засідання зібрано також і зусиллями Руслана Олексійовича. Незважаючи на певні проблеми особистого характеру, вчора він проводив засідання Погоджувальної ради і наголошував, що треба бути присутніми. Голови фракцій, груп і комітетів це чули. Це по-перше.

По-друге, з приводу політичної волі щодо сьогоднішнього дня. Ви знаєте, ми до 23 години на місцях і працюємо. Незважаючи на те що сьогодні я один

представляю президію, будемо робити 5-хвилинні технічні перерви. Вибачте, ну, вже так буде. Але, думаю, я впораюся за 5 хвилин з цими перервами, так би мовити.

Переходимо до голосування щодо запропонованої пропозиції.

Народний депутат Разумков пропонує врахувати поправку 1531. Зараз ми подивимося на неї, щоб це була ваша поправка.

Поправка 1531 народних депутатів Петруняка і Разумкова. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 89.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую.

Наступна поправка 930, Дмитре Олександровичу, теж ваша, наскільки я пам'ятаю (*Шум у залі*).

Зачекайте, Олексію Олексійовичу, зараз... Ми ж вас не пропустимо, не упустимо (*Шум у залі*).

Так, поправка 913. Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дякую. Шановні друзі, у нас сьогодні продовжується важлива дискусія, і, звичайно, сподіваюся, що ми нікого не опустимо, не запустимо, не попустимо. Бачу, що після суботи депутати нарешті трохи схаменулися, вирішили...

Друзі, ви знаєте, що в суботу було засідання Верховної Ради? Може, не всі колеги в курсі. У залі було 17 народних депутатів. Подивіться, що ви наробили. Уже і спікер втопився, його немає. Не дай Боже, якщо захворів, бажаю йому міцного здоров'я.

Колеги, треба працювати, треба ходити на роботу, це засідання Верховної Ради. Люди запитують, де ж депутати? Чому всі вони покинули зал? Де вони були в суботу? Це важлива тема, і проект закону, який ми розглядаємо сьогодні, важливий, і наша розмова в такий час у державі важлива, думаю, що сьогодні ми зможемо її провести. Прошу вас не розходитися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Олексійовичу. Я так зрозумів, що поправку ви не пропонуєте ставити на голосування.

Далі поправка 925 Микиші. Будь ласка, Дмитре Сергійовичу.

МИКИША Д.С., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 181, Харківська область,

політична партія «Слуга народу»). Олександр Сергійовичу, у мене не лише поправка 925, а дуже багато поправок. Дайте мені, будь ласка, 5 хвилин, і я їх всі зніму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це вже до кінця, так?

МИКИША Д.С. Так, у мене приблизно 20 поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Може, вам дати навіть 7 хвилин, щоб ви розвивали, брали кращі практики в Артура Володимировича?

Микиша, 7 хвилин. Будь ласка.

МИКИША Д.С. Дякую, Олександр Сергійовичу, дуже приємно з вами працювати.

Хочу повторити, про що йдеться в законопроекті № 10037. Ми не просто забираємо так званий військовий ПДФО у громад і передаємо його до державного бюджету, а забираємо також кошти від ПДФО з виплат поліцейським, працівникам Державної служби з надзвичайних ситуацій, які все життя прожили у відповідних громадах, платили до них податки, продовжують там жити. Цей законопроект також забирає гроші з дорожнього фонду.

Я розумію, що вже створили образ місцевого самоврядування як певної злодійкуватої інституції, якогось хабарника та злодія, якого обов'язково треба покарати. Таку саму репутацію створили і дорожньому фонду. Але нагадаю, що, окрім національних доріг, під час будівництва яких багато хто оскандалився, втратив репутацію і отримав не зовсім гарні відгуки стосовно того, як це все відбувалося, з дорожнього фонду фінансується реконструкція та будівництво мостів, які були підірвані на початку повномасштабного вторгнення і зараз конче необхідні. Таких аварійних мостів дуже багато, зокрема через річку Дніпро. Ви всі цими мостами їздите, а завтра можете не доїхати. Це все також фінансується з дорожнього фонду, а ви хочете забрати звідти кошти.

Окрім того, що у місцевого самоврядування забирають військовий ПДФО, забирають також 35 відсотків коштів дорожнього фонду, які відповідно до законодавства мають спрямовуватися на ремонт і утримання доріг місцевого значення. Тобто не просто громади Закарпатської або Львівської областей, попри всю пошану, а й громади, розташовані в зоні бойових дій, опорні громади біля зони бойових дій також не отримуватимуть цих коштів, щоб якимось у належному стані підтримувати дороги. Нагадаю, що там їздить дуже багато військової техніки, яка розбиває ці дороги, тому найперше для військових буде ускладнено транспортування і логістика. Про це також не варто забувати, як і про те, що з дорожнього фонду здійснюється фінансування заходів з організації безпеки дорожнього руху. Ви хочете забрати і ці кошти?

Я розумію, що єдиний телемарафон формує думку, що місцеве самоврядування – злодій, дорожній фонд – злодій, і люди, дивлячись на це,

обурюються, виходять на мітинги і абсолютно правильно й законно це роблять. У кожному місті громадяни протестують проти того, щоб кошти йшли ще кудись, крім Збройних Сил України та загалом сектору безпеки і оборони.

Я підтримую цих людей, але хочу до них звернутися. Ви проводите мітинги під час воєнного стану. Вам дозволили це зробити, однак нагадаю, що не дозволяли, коли яйця були по 17 гривень. Коли вибухнули всі ці абсолютно обґрунтовані медійні скандали з Міноборони, і Рахункова палата довела, що вони не вигадані, не висмоктані з пальця, як дехто заявляв, тоді вам не дозволили проводити мітинги, сказали, що воєнний стан і зібрання неможливі. Зараз це можна робити. Чому так відбувається? Хто має право дозволити вам зараз виходити на мітинги, а тоді забороняв? Чому тоді не можна було, а зараз це можна робити?

Я хочу ще раз звернути вашу увагу, що наразі місцеве самоврядування допомагає Збройним Силам України, але згідно із законодавством їм не можна цього робити. Вони можуть дати субвенцію, тобто напряму з одного казначейського рахунку передати кошти на інший казначейський рахунок, а ось закупити пікап, бусик, джип, дрон чи антидронову рушницю і передати військовому підрозділу, будь-якому підрозділу сектору безпеки і оборони зараз згідно із законодавством не можуть.

У поправках до цього законопроекту ми подавали відповідні зміни, щоб дозволити місцевому самоврядуванню це робити, ба більше, зареєстрували окремо декілька законопроектів. У комітеті ми звели ці зміни до редакції законопроекту [№ 9559-д](#), щоб дозволити місцевому самоврядуванню допомагати матеріально і передавати це військовим підрозділам, а також щоб у них не наставала відповідальність за те, що вони вже зробили.

Послухайте про цей нонсенс. Дуже багато громад з 24 лютого 2022 року допомагали і зараз за це будуть покарані. Декілька десятків злодійкуватих мерів, дійсно, крадуть, тому правоохоронні органи мають ними зайнятися, дати відповідну оцінку і потім у суді довести. Але громад в Україні 1 тисяча 469, і ми не можемо карати абсолютно всіх, тим паче тих, які допомагають, виключно через тих пару десятків мерів. Нагадую, що станом на серпень 2023 року місцеве самоврядування допомогло в галузі сектору безпеки і оборони більш ніж на 60 мільярдів гривень. Про це вам ніхто не скаже на єдиному телемарафоні, не напишуть у телеграм-каналах, а ось звинуватити місцеве самоврядування – завжди.

І наостанок. Військові підрозділи дуже хочуть, щоб військовий ПДФО залишився, бо саме від громад вони отримують цю допомогу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Дмитре. Ви не пропонуєте ставити на голосування поправки? Яку?

Микиша. Будь ласка.

МИКИША Д.С. Я прошу поставити на голосування поправку 1113, у якій пропонується норму про 64 відсотки ПДФО внести в тіло законодавчого акта, а не в «Прикінцеві положення».

Прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, це ваша поправка.

Народний депутат Микиша пропонує врахувати його поправку 1113. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 70.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 926. Бабенко, Люшняк, Вельможний. Не наполягають.

Поправка 927. Алексєєв. Не наполягає.

Поправка 931. Дмитре Олександровичу, далі знову йде блок ваших поправок, починаючи з поправки 931.

РАЗУМКОВ Д.О. Олександр Сергійовичу, ви виходили і пропустили найцікавіше. Я сказав, що зніму всі поправки, тому що у вас знову немає конституційної більшості, але запропонував усім колегам і звернувся до вас з тим, щоб відразу перейти до голосування поправок для підтвердження. Сподіваюся, що ви так само, як сказали раніше, будете готові попрацювати до 23 години, що ми не будемо перетворювати Раду на цирк і не закриємо засідання через 15 хвилин після початку, тому що немає голосів у залі. Я впевнений, і ви це підтвердили, що у вас є на це сили, натхнення, і ми готові на 5-хвилинні перерви, про які ви зазначили.

А поправки я зняв, як і обіцяв у суботу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі поправки на врахування? Дякую.

Ми пройдемо таблицю до кінця, а там подивимося. Ми ж не знаємо, хто наполягатиме. Бачу, Сергій Бунін з'явився на обрії з 200 поправками.

Поправка 942. Елла Репіна наполягає?

Бунін. Не наполягає (*Шум у залі*).

Олексію Олексійовичу, як у вас з поправками? Ви вже завершили чи у вас ще є потенціал? Я не бачу вас, бачу тільки вашу руку і шматок айфона (*Шум у залі*).

Олексію Олексійовичу, давайте я знайду якусь вашу поправку, щоб ми предметно говорили? (*Шум у залі*). Яка поправка?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Наступна поправка 968.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є така поправка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановний пане Олександр, у мене теж є пропозиція. Ми всі хочемо раціонально працювати. У мене залишилися 124 поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви берете годину, так?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Беру 90 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 90 хвилин? Б'ємо рекорд Артура Герасимова.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Так, б'ю рекорд Артура Герасимова. Далі прошу декілька поправок поставити на голосування – і моя історія закінчилася.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, я згоден. У мене є повербанк, якщо закінчиться заряд на вашому айфоні, бо я так розумію, ви все транслюєте, можете звертатися, ми вам допоможемо.

Гончаренко, 90 хвилин. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Друзі, ну, що, ідемо на рекорд? У Верховній Раді України ще ніколи не було 90 хвилин виступу. Час настав, і зараз це відбудеться.

Дуже приємно, що я можу розраховувати на нашу президію, пан Корнієнко сказав, що в разі необхідності дасть мені повербанк. Це, дійсно потрібно, бо хочу вам повідомити: я, безумовно, це стріплю у *TikTok*, щоб ви знали, коли почнете розходитися з роботи, що люди бачать, як працює Верховна Рада України.

Он колеги вже руками махають. Можете помахати руками, люди вас дивляться. Це важливо. До речі, я пообіцяв людям, що поставлю їхні запитання до депутатів, бо, знаєте, ви тут позакривалися повністю від народу. Преси вже немає, ложа преси порожня, ви не пускаєте гостей, а лише коли приїжджають закордонні лідери, ми тут у ролі хору Верьовки співаємо їм по-аматорськи не дуже вдало, а все інше – ні.

Шановний пане Галушко, у мене до вас прохання. Ви, безумовно, теж великий і гарний, але ви закриваєте, а мені хотілося б, щоб люди бачили, бо це важливо.

Отже, ми говоримо про надзвичайно важливу тему, фактично про Державний бюджет України, бо це зміни до Бюджетного кодексу, яким чином цей бюджет формуватиметься і витратиметься в нашій державі. Я хочу сказати, що сьогодні має бути лише один пріоритет у державі: яким повинен бути Державний бюджет України, Бюджетний кодекс і все це. Він має бути дуже простим: армія і соціалка, щоб люди вижили. Крапка. Все, більше нічого. Ми маємо сьогодні саме таким чином формувати бюджет: армія, соціалка – все, ніяких, як нам кажуть, бруківок, серіалів та іншого.

Проте, ви знаєте, якось дивно виходить. Учора Президент виступив і сказав, що не має бути ніякої дурні, все – на армію, але, здається, колеги тут його не чують, бо в суботу, крім нашого довгого засідання, було ще засідання Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. На цьому засіданні знову повернули гроші на серіали – 600 мільйонів гривень. Тепер це взагалі по-блюзнірськи назвали програмою підтримки кінематографії і документування воєнних злочинів. Друзі, який зв'язок між цими двома речами – між документуванням воєнних злочинів і серіалами та іншою дурнею, на що ви хочете витратити гроші? Це колосальні кошти – 600 мільйонів гривень, і насправді їх треба витратити туди, де вони реально потрібні.

А де вони потрібні? Я наполягав на засіданні бюджетного комітету на поправці, щоб зняти 600 мільйонів гривень із серіалів і віддати їх на армію. Зняти 2 мільярди гривень з національного телемарафону і віддати на армію. Що це за телемарафон? Ми будемо перемагати національним телемарафоном? Зняти гроші з бруківок і віддати на армію. Зняти гроші з різної іншої дурні і віддати на Збройні Сили України, на Національну гвардію, на Державну прикордонну службу України, на СБУ, на Державну спеціальну службу транспорту, на ГУР, на всі інші відомства, які сьогодні реально боронять Україну, а не на словах. Тому забирайте гроші зі слів і давайте куди треба.

Куди ще треба? Друзі, ще треба дати кошти на допомогу при народженні дитини. На сьогодні щомісячна виплата на дитину до трирічного віку становить 860 гривень на місяць!

Я розумію, що колегам це не дуже цікаво, вони знову ходять, щось говорять, хтось сміється, комусь смішно, он «константа» прийшла, та все інше зараз відбувається.

Друзі, це надзвичайно серйозно – 860 гривень. Як жити дитині? Як її виховувати на 860 гривень? Як? Ніяк. Це неможливо, а в нас зараз такі цифри. Доплата самотньому інваліду на догляд за ним становить 50 гривень на місяць. Ще раз: 50 (п'ять, нуль), папірець з Грушевським! Може, ви не розумієте? Скажіть мені, що можна зробити на 50 гривень на місяць?!

Сьогодні військовий, виведений поза штат, отримує 700-800 гривень на місяць. Ще раз: 700-800 гривень на місяць! Скажіть, будь ласка, як може жити людина на 700-800 гривень на місяць? А це не просто людина, а воїн, який віддав... Чому людина потрапляє поза штат? Не тому, що вона провинилася, не тому, що не хоче воювати, а тому, що вона втратила здоров'я або внаслідок поранення, або внаслідок травми, або внаслідок хвороби. Людину виводять поза штат і платять 700-800 гривень на місяць. Як за ці гроші можна прожити? Хто тут готовий провести на собі експеримент і прожити за 700 гривень на місяць? А ми, слава Богу, тут більш-менш здорові на відміну від багатьох з тих, які зараз поза штатом. Як вони живуть і що з ними відбувається?

Розмови про це ми не ведемо, цього вкотре немає в бюджеті, немає в Бюджетному кодексі. Цілу низку моїх поправок, у яких передбачалося виділити кошти на армію, на різні виплати, на обмежено придатних, не враховано. Вони

нікому не цікаві, ніхто не хоче про це чути. Знаєте, закрили очі – і все, будемо робити вигляд, що так і треба. Ні, друзі, так не має бути, і я вам хочу це сказати. Підвищення соціальних...

Я хочу, щоб ви почули про соціальні виплати інвалідам першої, другої, третьої груп і зачитаю вам запитання, які ставлять люди.

Шановні народні депутати, послухайте, може, ви вже багато часу не бачили людей, то хочу вам розказати, що інваліди першої, другої, третьої груп отримують 2 тисячі 100 гривень. Скажіть, як на них прожити? Давайте відповідати на питання.

Я все розумію, що в державі складний час, економіка зруйнована, ворог, розумію, що ми не можемо дати всім усе, розумію, що не можемо вирішити всіх питань, але як може бути одночасно 860 гривень на дитину на місяць і 600 мільйонів гривень на серіали? Ну, на це ж ми знаходимо кошти! Як можна виділяти 700 гривень пораненому, виведеному поза штат, і 600 мільйонів гривень на серіали і 2 мільярди гривень на національний телемарафон? Як може бути зарплата військовослужбовця 700 гривень, а прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури – 140 тисяч гривень?! А суддів Верховного Суду – 300 тисяч гривень?! Як таке може бути?! Де хоча б якась справедливість?!

Я розумію, для того, щоб ми бачили реальну боротьбу з корупцією, тим людям, які борються з корупцією, треба платити хороші гроші, бо вони не можуть жити за 1 тисячу гривень і боротися з мільярдними зловживаннями. Це правда. Але все-таки має бути якась межа, і як таку межу я пропоную у Верховній Раді... Яка сьогодні найстрашніша і найважливіша робота в державі? Це робота військового на нулі. А скільки отримує військовий на нулі? Давайте візьмемо доплату за повний місяць, хоча далеко не всім там доплачують за повний місяць, вираховують, кидають артилеристів, ракетників та інших. Але давайте уявимо, 100 тисяч гривень – чесно сплатили повну доплату, далі плюс 20 тисяч 100 гривень – це базова ставка, плюс за вислугу і за звання ще пару тисяч гривень. Нехай це буде 125 тисяч гривень, це максимум, який сьогодні отримує людина, яка щодня ризикує своїм життям за державу, за нас з вами, за дітей, народжених і ненароджених. То давайте чесно скажемо: 125 тисяч гривень – це і має бути межа. Не може бути в державі зарплата більша, ніж у воїна, який кожную секунду ризикує своїм життям. Це максимум, і не може бути більше 125 тисяч гривень ні в кого – ані в менеджера «Укрнафти», ані в судді, ані в прокурора, ані в радника Офісу Президента, ані ще в когось. 125 тисяч гривень – максимум, «потолок»! Давайте це зробимо, і люди це зрозуміють.

Але в мене ще є запитання. А де результати роботи, за яку суддя отримує 300 тисяч гривень, а прокурор – 140 тисяч гривень? Ми бачили весілля на Львівщині, від якого шейхи плакали, бо вони собі таке не можуть дозволити. А де результат за ці гроші? Де подолана корупція?

В одному з найбільш авторитетних видань у світі – журналі *Time* виходить стаття про Президента і його оточення, у якій говориться, що чиновники крадуть так, начебто завтра не настане. То хто ж їм має пояснити, що завтра настане і буде

отаким у них і он де вони будуть? Це мають бути ті самі прокурори, детективи, поліцейські. Не ті поліцейські, які теж щодня ризикують своїм життям, а з управління стратегічних розслідувань. Де вони? Де Служба безпеки України, яка у нас бореться з контрабандою? Не ті офіцери Служби безпеки, які щодня ризикують своїм життям на передовій, у контррозвідці, а ті, які продовжують рекетувати бізнес, жити не те що на широку ногу, а так, що просто страшно. Де результат їх роботи? Де затримані заступники Керівника Офісу Президента? Як справи у Кіріла Тимошенка? Чи всі забули про «велике крадівництво»? Відпочиває в найдорожчих барах Києва?

Де справа стосовно Татарова? Де справа стосовно Шурми? Про це пише увесь світ. Ваш власний депутат Тищенко – «константа» виступає і каже, що Шурма – злодій. Це ж ваш! Це ж кум Єрмака, чи хто він вам?! Ваш найближчий... Де кримінальні справи, щоб ми просто зрозуміли?

У Шурми є рідний брат, якому належать сонячні електростанції на окупованій частині Запорізької області, і з державного бюджету продовжують сплачувати за електроенергію, яка в руках орків. Ми взагалі збожеволіли чи що? Як таке може бути? І це рідний брат того, хто курує всю цю систему. Уявімо, що ми віримо, що брати працюють окремо: той – великий бізнесмен, а цей – великий чиновник. Але тоді це називається щонайменше конфліктом інтересів. А де ж кримінальні справи? А де наші прокурори, які отримують зарплату 150 тисяч гривень? Де це? Цього немає! А тоді за що вони її отримують? Навіщо ми на це витрачаємо кошти? Навіщо ми це робимо? Може, нам треба все це переглядати? Може, нам треба робити з цього якісь висновки?

Ідемо далі. Наступне запитання від людей – щодо «тридцятки». Друзі, те, що відбулося, узагалі ганьба! Президент України пообіцяв, що до кінця війни буде доплата 30 тисяч гривень кожному військовому, кожному поліцейському, кожному рятувальнику. Було? Було. Президент сказав, поки триватиме війна, буде «тридцятка». Було? Було. Ніхто ж не заперечує, що я сказав неправду, щось там прикрасив. Ніхто з колег не каже, що я брешу і такого немає. Але більша частина депутатів знову пішли із залу, бо навіщо їм це слухати? Нічого, ми змусимо послухати.

Тож запитання: як так, що війна не закінчилася, а «тридцятка» закінчилася? З лютого ніякої «тридцятки» немає. Ми з вами, шановні колеги, скажемо чесно, свою роботу виконали. Тут треба віддати належне парламенту, хоча люди часто говорять про парламент лише погане. Люди мають знати, що 10 квітня ми прийняли у Верховній Раді України закон про повернення «тридцятки» всім. Сьогодні яке число? 7 листопада, не «красный» день календаря. Друзі, скільки місяців минуло? Де закон? Чому він штучно заблокований проектом постанови депутата Цабаля, не підписаний ані спікером, ані Президентом? Чому? Де цей закон? Чому не підписуєте? Чому не повертаєте людям те, що обіцяли, – 30 тисяч гривень щомісяця?

Немає коштів? Вийдіть до людей і чесно про це скажіть. Давайте проведемо чесну розмову, як у статті Залужного в *The Economist*. Немає грошей на

«тридцятку»? О'кей. На що є? На «двадцятку»? Давайте дамо «двадцятку», але тоді знімаємо кошти з усього – із серіалів, барабанів, телемарафонів, доріг, інших незрозумілих речей – і чесно скажемо людям: ось ми все зняли, не вистачає на «тридцятку», але вистачає на «двадцятку». Давайте дамо «двадцятку». Ну, зробимо це. Чому ми цього не робимо? Чому ігноруємо цю тему? Чому робимо вигляд, що взагалі нічого про це не знаємо? Так не може бути.

А люди все бачать, у них це викликає величезний спротив, бо ми ж говоримо про військових, і вони запитують: що ж це відбувається, чому вони боронять державу, а держава з них знущається? Бо інакше, як знуцанням, виплату 700 гривень виведеним поза штат назвати не можна. Інакше, як знуцанням, – дати «тридцятку», забрати «тридцятку», поманити «тридцяткою», знову забрати – назвати не можна.

Інакше, як знуцанням, не можна назвати те, що ми не говоримо тут про заміну наших військовослужбовців на фронті. Так, я кажу зараз про демобілізацію. Чому ми ігноруємо цю тему? Чому у Верховній Раді з березня лежить мій законопроект, яким передбачається право на добровільну демобілізацію після 18 місяців служби? Його жодного разу не внесено навіть на розгляд комітету. Чим у нас займається Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки, якщо з березня не зміг, не знайшов часу, сили розглянути цей законопроект? Чому по всій Україні мають виходити жінки, мами, які ставлять прості запитання: чому наші чоловіки і сини мають там бути, ми не знаємо, коли вони повернуться додому, а для когось іншого війни немає? Це чесне запитання? Чесне. Не може бути так, що ми вивозимо війну на плечах одних і тих самих людей! Так не може бути! Має бути справедливість. Тож давайте вносити це питання про справедливість.

Ви мені скажете, що вже, може, не 18 місяців, тому що свій законопроект я вніс ще в березні, і якщо прийняти зараз норму про 18 місяців, то можуть демобілізуватися пару сотень тисяч людей. Так, боєздатність війська – це важливо. Давайте, може, говорити про 24 місяці, давайте вводити запобіжники. Так, о'кей, 18 місяців, але людина має попередити не менш ніж за три місяці до... Але ж давайте про це говорити і вирішувати, а не ігнорувати.

А ви зараз просто ці питання ігноруйте, начебто їх немає: немає питання про демобілізацію, немає питання про доплати військовим, немає питання про виплату на дітей 860 гривень на місяць. Для вас немає таких питань? Тут сміялися, коли я порушував ці питання, казали, купляйте вітчизняні памперси. Дивіться, щоб не довелось купляти памперси багатьом політикам, коли ті, які сьогодні на фронті, повернуться додому. Щоб цього не було, ми всі маємо пам'ятати і думати про це, тримати в голові. Можливо, тоді багато речей проясниться і зміниться.

Подивіться, поки що я використав 20 хвилин свого часу на виступ. Ми тут засідаємо іноді годинами, на це йде 20 місяців, а мені вистачило 20 хвилин, щоб порушити ці надзвичайно важливі питання. Давайте почнемо на них відповідати і приймати рішення на користь цих людей. Я щойно багато говорив про

військових, у мене душа болить за них, як, я впевнений, і в 99 відсотків українців, бо ми всі розуміємо, хто стоїть між нами і прірвою. І знущання з військових, неповага до військових, невирішення питань військових...

Господи, нещасне питання щодо УБД ми досі не можемо вирішити, щоб сотні тисяч людей, які заробили на статус учасника бойових дій, нарешті його отримали. Хіба це складно? Чому ми маємо вимагати від людини писати заяву на УБД, писати заяву на оброку персональних даних? А далі військовослужбовцю кажуть: не можемо знайти бойові журнали твоєї частини, не можемо те, не можемо інше, пишемо, нам не відповідають – і для людини це перетворюється на сто кіл пекла. Хіба це складно? Хіба ми не знаємо, хто з бійців поліг у бою на нулі? Повідомляю вам, колеги, що в кожній частині щодня оформлюється журнал бойових дій, видаються бойові розпорядження, і кожна частина знає по прізвищах, хто в який день був на нулі.

Хіба проблема це автоматизувати? Людина один день була на нулі. Тож дайте їй статус УБД, дайте документ без жодних заяв, звернень, тяганини і знущання, як передбачено чинним законодавством. Ну, просто оформіть і надішліть це в «Дії». Так, це можна зробити в «Дії». Вибори в «Дії» робити не можна, як би комусь цього не хотілося, бо, нагадаю, у нас має бути таємниця голосування, а в «Дії» таємно це зробити неможливо. Хтось це робитиме в прямому ефірі, хтось – у родинному колі, хтось – з друзями за келихом пива, а комусь принесуть 1 тисячу гривень і скажуть: голосуй за цього кандидата. Ідеальна схема для підкупу, просто мрія всіх, хто підкупував в історії України. Тут дуже просто: узяв тисячу, дав, у «Дії» поставив. А хтось, може, погрозуватиме: ось я з ножом до тебе, голосуй, тисни кнопку за цього кандидата!

У «Дії» виборів бути не може, тому що там немає ніякої таємниці голосування. Я вже мовчу про те, як це атакуватиме росія, як далі це, можливо, буде «хакнуто», і нам оголосять, що наш президент Медведчук? Саме тому не може бути виборів у «Дії», а статус учасника бойових дій можна отримати військовослужбовцю через «Дію» без прохань, без неповаги, без ходіння. Бо деякі люди з однією ногою ходять у ТЦК: де ж моє УБД? Людину вже списали, а вона не може отримати УБД.

Нам не соромно? Невже за 20 місяців повномасштабного вторгнення ми не можемо вирішити такого елементарного, зовсім не складного питання? Щоб людина отримала один раз у житті бойову доплату, отримала відповідний статус, щоб, не дай Боже, після поранення ментально отримала відповідний статус і ми їй повідомили: друже, держава визнала твої заслуги, ти – учасник бойових дій. Невже ми не можемо цього зробити? А ми цього не робимо, і ніхто не може цього пояснити. На жаль, цього не відбувається.

А що ж відбувається? Тоді виникає питання: чим же зайнята держава? На допомогу військовим сил не вистачає, на допомогу на дитину сил не вистачає, на допомогу інваліду, пенсіонеру сил не вистачає. Я про пенсіонерів зараз майже нічого не говорив, а серед них також є люди, які отримують 1 тисячу 900 гривень, 2 тисячі 100 гривень, 2 тисячі 200 гривень пенсії. Літні люди, на жаль, уже

нездорові. Як прожити на таку пенсію? А чим же тоді зайнята держава, якщо вона не зайнята цими людьми? Ми побачили, чим. На жаль, прозвучало слово «вибори» – відразу почався рух.

Хочу нагадати, що спершу Президент Зеленський казав: спочатку перемога у війні, а потім вибори, і ми всі це підтримували. Правильно, саме так: спочатку перемога у війні, спочатку захист держави – потім вибори, а зараз давайте всі об'єднуватися.

А що було далі? А далі щось пішло не так, тому що вже в кінці серпня Президент Зеленський на національному телемарафоні, напевно, саме для того, щоб на нього витратити 2 мільярди гривень на рік (2 мільярди, ну, божевілля!), каже вже інше. А що нам каже Президент? А Президент каже: друзі, ви знаєте, якщо нам дадуть гроші на вибори і якщо надішлють спостерігачів в окопи, тоді можна вже проводити вибори. Як? А все інше? А як же принцип, що вибори – це боротьба один з одним? І це нормально для виборів, але це не нормально для часу війни. То це вже не має значення?

Далі почалися заяви нашого шановного спікера Стефанчука, якого зараз немає. Пан Руслан почав казати: ні, Конституція не забороняє вибори. Хоча Конституція забороняє вибори, щонайменше парламентські – прямо. А він каже: ні, не забороняє вибори, тільки закон забороняє. Ну, а закон – це ж така справа, можна і змінити.

А три дні тому виходить наш міністр закордонних справ Кулеба і говорить уже абсолютно прямо не про те, що хтось забороняє чи не забороняє, за яких умов можуть бути вибори. Ні, Кулеба говорить: Зеленський розглядає питання проведення виборів весною 2024 року. Опа! Від того, що виборів не буде до перемоги, до того, що вони будуть уже навесні, і він розглядає цю можливість.

Я про це повідомив українському суспільству позавчора, це викликало прямо ефект якоїсь інформаційної бомби. Хоча підніміть руку в цьому сесійному залі ті, які не знали, що Зеленський зібрався йти на вибори 31 березня 2024 року (*Шум у залі*). Є якісь колеги, які не знали.

Тоді я розкакую тим, які не знали. Зібрався, уже дав відповідні доручення і почали готуватися, і побігли, і зараз виходять новини, що почали навіть надходити листи. Ось говорять: ви знаєте, ніяких виборів. Учора вийшов Зеленський і говорить: ті, які вкидають у суспільство тему виборів, – це погані люди, це неправильно. У мене запитання: а чому він не звільняє Кулебу? Міністр закордонних справ – прямі повноваження Президента України.

Володимире Олександровичу, звертаюся до вас, може, ви дивитесь трансляцію. Будь ласка, подайте нам подання про звільнення міністра закордонних справ Кулеби, бо він вніс тему виборів. Ви говорите, хто вносить, той діє не правильно. А чому ж він вніс – і повна тиша, немає такого звернення, немає такої заяви?

Більше того, друзі, я роблю рекламу виданню «Главком», де вийшов матеріал пані Ірини Федорів, як на рівні державних адміністрацій розсилаються термінові телеграми про створення політичного паспорта громад. Це питання

в нас на часі? Політичний паспорт громад, розумієте? Тут ракети і шахеди падають, а чим займаються наші політики? Політичним паспортом громад.

Друзі, щоб не бути голослівним, я прямо тут, в ефірі, зачитаю вам усім телефонограму: «Головам міських, селищних, сільських рад Бучанського району Київської області і начальнику Гостомельської селищної військової адміністрації.

Відповідно до усного доручення Київської обласної державної військової адміністрації Бучанська районна державна (військова) адміністрація просить надати дані щодо політичної ситуації у територіальних громадах району шляхом заповнення політичного паспорта, що додається.

Інформацію просимо надіслати до 12 години 1 листопада 2023 року на електронну пошту відділу комунікації та взаємодії з органами місцевого самоврядування адміністрації.

Додаток: на одному аркуші в електронному вигляді у форматі xls.

Заступник голови адміністрації Сергій Шкут».

Будь ласка, ось QR-код, мобільний телефон відповідальної особи, кому телефонувати. Це така собі пані Олена Хоменко. Я показую це все.

Володимире Олександровичу Зеленський, хто вносить у суспільство тематику виборів в Україні? Хто зібрався на вибори? Хто хоче тепер нашу перемогу у війні проміняти на свою особисту перемогу на виборах? Якись незрозумілі люди чи якись політики, чи міністр закордонних справ, чи голови райадміністрацій? Хто? Та таких купа! Ось листи до голів територіальних громад Білоцерківського району від першого заступника голови Білоцерківської районної державної адміністрації Максима Кочури: «З метою дослідження... терміново надсилайте нам...». Політичний паспорт, політична ситуація!

Хто займається політикою? Хто вирішив, що це вже на часі під час екзистенційної війни? Та здається, що це не якись невідомі люди і не якись вороги, а це влада просто вирішила цим зайнятися. І, звичайно, якщо є це і те питання, яке ми зараз розглядаємо, щоб забрати всі кошти у місцевих громад, – це суперполітичне питання, друзі! Ми з вами це чудово розуміємо. Навіщо щоб якийсь міський голова, депутати щось вирішували, комусь допомагали? Ні, давайте все заберемо в Київ, це ж так класно. Далі можна і яйця по 17 гривень, і яблука по 50 гривень. Хіба ми не чули вчорашню новину про повідомлення підозри заступнику міністра оборони України у розтраті майже 1 мільярда гривень? Підозра заступнику міністра оборони України, нехай колишньому, але який працював під час війни, 1 мільярд. Нам кажуть: давайте віддамо все на Київ, нехай тут поділять. Та ми бачимо і розуміємо, як ділять.

А ще це питання політики. Бо коли в тебе є гроші, то ти один – «рука дающая» і вирішуєш, що кому скільки дати. Ти, ніхто інший. Чи це не політика і не політична історія? Це політика і політична історія, і це зрозуміло абсолютно всім.

Дуже добре, що після того, як ми назвали речі своїми іменами, що Президент Зеленський готується до виборів (а виборів не має бути, бо вибори – це момент розділення, на виборах люди борються один з одним, і це нормально,

але не під час війни), після того, як він почув від людей, що вони не розуміють, навіщо вибори, що це маніпуляція, це не щиро, він дав задню і вже вчора ввечері каже: не на часі.

У мене запитання: скільки буде не на часі? Бо ми вже чули про не на часі, а потім трохи почали просувувати, що на часі. Сподіваюся, цього разу Президент триматиметься позиції «не на часі» до закінчення бойових дій. Сподіваюся, хоча не впевнений, але обіцяю, що буду за цим слідкувати. І якщо ви думаєте, що все, що відбувається за зачиненими дверима, ніхто не побачить, то так не буде. Я обіцяю, що люди про все дізнаються, ми покажемо і розкажемо, що відбувається, бо люди мають право це знати. Тому що коли ми говоримо про бюджет, то це гроші платників податків. Коли ми говоримо про майбутнє держави, про вибори, то це ж про людей, яким буде їхнє майбутнє. Коли ми говоримо про військових, то це ж про той мільйон військових, які на фронті, і про їхні родини, які з ними щодня. Так, фізично вони можуть бути в Одесі, Львові чи Києві, але живуть ці жінки, мами, діти разом зі своїми чоловіками, синами, батьками, кожен вечір, кожен ранок молячись Богу, щоб вони були живі. Ми ж розуміємо це? У нас на фронті не мільйон людей, а мільйон родин, це їхній фронт, і ми маємо про цих людей дбати, бо вони дбають про нас. Це чесний договір: ви дбаєте про нас, захищаєте нас, а ми маємо подбати про вас.

Вони виконують свою частину договору, а ми? Чи справедливо, що в той час, коли вони виконують свою частину договору, ми забираємо в них «тридцятку»? Чи справедливо, що в той час, коли вони виконують свою частину договору, ми платимо людям, виведеним поза штат, 700 гривень? Чи справедливо, що ми відмовляємося навіть говорити про демобілізацію і заміну людей, щоб дати можливість тим, хто виснажений, хто віддав всі свої сили на цю хвилину, відновитися, бо це питання не лише фізичного, а й морального і психічного здоров'я? Людина виснажується, вона не може бути безкінечно на нулі, їй треба дати шанс, можливість відновити сили.

Під час якихось неймовірних дебатів, після годин виступів у цьому залі мені вдалося добитися, щоб ми розглянули питання щодо відпусток військовослужбовців і хоча б дали їм ці відпустки. Ну, відпустка – це добре, бо в деяких військових не було відпусток, був нуль днів, а тепер є хоча б 30, у деяких було 10 днів, на сьогодні є 30 днів і час на дорогу, є відпустки за сімейними обставинами, але цього мало. Деяких людей треба міняти, щоб зберегти їх, бо вони віддали державі все, що могли. Деякі готові воювати до кінця, і цим людям респект, подяка, пошана, але деякі на цю хвилину виснажилися. То давайте їх відпустимо, щоб вони знову набралися сил.

Це вже друге велике вторгнення росії, а можливо, буде третє, четверте, п'яте, ми не знаємо. Хто ж тоді нас захистить, якщо ми зараз усіх цих людей спалимо фізично, морально і психічно? Хто стане на захист? Це вони 24, 25, 26 лютого пішли добровольцями. Багато з них пройшли АТО, воювали і нікуди не ховалися. Це вони стали на захист. Це вони зупинили ворога під Києвом. Це вони захистили Харків. Це вони рятували Миколаїв. І вони нікуди не збираються

тікати. То дайте їм можливість просто видихнути. Дайте їм можливість повернутися до родин. Дайте їм можливість відновити свої сили, і вони віддадуть сторицею, усе повернуть, знову стануть за державу, коли державі це буде потрібно. А ми вже побачили, що державі це потрібно зараз і буде потрібно.

Саме це маємо ми робити, але продовжуємо робити вигляд, що нічого такого немає, і не вносимо цих питань до сесійного залу, не проводимо... Складна дискусія? Так, складна, бо людей треба замінити. Не просто хтось піде, і армія впаде. Ні, замінити! Про це говорить Залужний у своїй статті в *The Economist*, так, про людській потенціал. Але, вибачте, якщо ми лише будемо говорити... Це питання і мобілізації теж. Ті, які хотіли, пішли добровольцями, зрозуміло, подяка їм за це. А ось, наприклад, чоловік, який не пішов добровольцем, живе, працює, але дізнається, що йому надійшла повістка. Давайте у себе чесно запитаємо: для цього чоловіка, який бачить, як ставиться держава до військових, це плюс – піти служити? Він знає, що військовим пообіцяли одне, але забрали, виплачувалася середня зарплата, але забрали. Мій законопроект щодо повернення середньої зарплати лежить у Верховній Раді, але забрали – і не розглядають, і не повертають. Чоловік бачить, що вхід є, а виходу немає, що сьогодні вихід зі Збройних Сил – це, не дай Боже, 200-й чи 300-й. Коли людину садять у в'язницю, то дають термін, а тут немає терміну служби. Він не знає, скільки служитиме – 18, 24, 36 чи 48 місяців. А паралельно хтось говорить, що війна триватиме роками. То виходить, що роками будуть одні й ті самі люди на лінії фронту? А інші? Чи це справедливість? Чи це повага? Чи це стимул для якогось чоловіка піти сьогодні служити до війська, коли він знає, що зайшов, а коли вийде, не знає.

Має бути чітка система: зайшов, за нинішніх умов відслужив 12 місяців – на ротачію, два роки тебе не чіпають, через два роки за потреби знову повернувся до війська. Так людина матиме якийсь горизонт планування життя, знатиме, що в разі поранення держава підтримає. Може, не дадуть шаленої зарплати, бо держава в складному становищі – зруйнована економіка, пустий бюджет, це все правда, але людина в пріоритеті. Не телемарафон і серіали, а ця людина, яка взяла до рук зброю, і держава дасть їй, що зможе. Можливо, не так багато, але не кине напризволяще, не залишить 700 гривень після поранення. Тоді в людей буде стимул захищати ту державу, яка захищає їх, а не державу, якій байдуже. Бо захищати тих, кому байдуже, насправді ніхто не хоче.

Це правда, це виклик, і ми маємо з ним впоратися і можемо з ним впоратися. Для цього є Верховна Рада, для цього потрібна дискусія. Давайте проводити комітетські слухання в Комітеті з питань національної безпеки, оборони і розвідки. Давайте проводити закриті слухання у Верховній Раді, ми й так тут закриті, давайте закликати сюди Міністерство оборони, Генеральний штаб, говорити про цифри мобілізаційного резерву, про кількість тих, які можуть піти. Що ми робимо? Давайте це вирішувати. Ну, не можна це просто ігнорувати, бо ми створимо проблему, яку потім взагалі не вирішимо! Ми обвалимо все, якщо не повернемося обличчям, а не тим, чим ваші депутати танцюють тверк. Друзі, це треба пам'ятати, розуміти і займатися цим щодня, це наша з вами робота.

Я звертаюся до людей, які дивляться трансляцію. Ви бачили, скільки депутатів було на початку трансляції? Подивіться, скільки залишилося. Правильно, є пан Степан Кубів, є пан Володимир Ар'єв, є пан Михайло Бондар, є пані Роксолана Підласа. А де багато інших депутатів? Чому вони пішли? Я зараз, знаєте, не вірші Шевченка читаю, а напевно, говорю про теми, які болючі для суспільства, які болять кожному українцю. Це теми, які ми маємо обговорювати, зокрема тема нашої «Укрзалізниці», де зарплата машиніста – 10 тисяч гривень. Ще ніколи не було такої неповаги, а це надскладна робота. Або зарплата провідника – 4-5 тисяч гривень. Це тема наших вчителів. До мого ефіру підключаються люди, наприклад, молодий вчитель, який каже, що отримує зарплату 5 тисяч гривень. Це ми так дбаємо про майбутнє? Чи підключається медична сестра і говорить, що отримує 4,5 тисячі гривень. Як жити на ці кошти?

Водночас вони чують про зарплату прокурора 140 тисяч гривень, дивляться весілля прокурора і дебеєрівки (чи, навпаки, прокурорки і дебеєрівця), яким заздирать арабські шейхи. Ну, люди не сліпі і не глухі, вони все це бачать! Тож ми маємо відповідати. Ми можемо не дати ідеальну відповідь, але маємо дати якусь відповідь і хоча б щось покращувати, зробити хоча б якийсь крок, ще півкроку за тих можливостей, які ми сьогодні маємо.

Звичайно, суперважлива тема – тема боротьби з корупцією. Нещодавно вийшов журнал *Time* зі словами, що в Україні крадуть так, наче завтра не настане. А далі (що ми дивуємося?) це читають люди в Нью-Йорку, Пенсільванії, Огайо, Оклахомі. Президент Байден їм говорить: давайте допоможемо Україні, дамо туди грошей. Дякуємо йому за це. А сидить якийсь платник податків і каже: стоп, кому ми маємо дати – тій країні, де, як написано в журналі *Time*, крадуть так, що наче завтра не настане, щоб вони їх вкрали? Ми розуміємо, наскільки катастрофічна ця стаття і це питання, яке прозвучало у світі?

Ми маємо це негайно виправити і можемо це зробити. Для цього нам не потрібні Байден, Трамп, нам не треба до них звертатися, не треба чекати щось від світу. Треба нарешті відкрити розслідування щодо всього, про що знає вся країна: останній аудит Рахункової палати, Міністерство оборони, завищені ціни на харчування. Це ж навіть уже не журналістські розслідування. Негайно позвільняти тих, стосовно кого є питання. Шурма, Татаров, агоні! Геть! Відкрити справи – Тимошенко Кіріл та інші, привіт! Показати всьому світу, що тут усе розслідується. І навіть якщо хтось щось вкрав, таке буває в будь-якій країні світу, питання тільки в одному: чи знайдуть, чи візьмуть за одне місце, чи ні. То давайте покажемо, що знайдуть, візьмуть, гроші повернуть, і тоді проблем з нашою підтримкою буде набагато менше.

А в іншому випадку, як пише той самий журнал *Time*, півроку ігнорувалася тема яєць по 17 гривень, аж доки ми тут нарешті не розглянули питання щодо відставки міністра оборони Резнікова. Хоча, нагадаю, колеги зі «Слуги народу» тут стоячи аплодували, коли він заходив і коли він йшов. За що аплодували стоячи, я не дуже розумію, може, вони знають, за що. Я не знаю, народ України не знає, і не може бути єдиним покаранням звільнення. Мають бути розслідування.

Що там з Бакановим? Куди він зник? Голова СБУ під час вторгнення. Коли ворог пройшов, узяв південь, де була СБУ? Чому не підривалися мости? Чому все це проспали?

І сьогодні нам говорять, що в керівництві СБУ була «ячейка ФСБ». То де ж тоді питання до Баканова? Президент Баканова за те страшно, що він наробив, звільнив за дисциплінарною статтею. А де ж розслідування? Чому ми нічого про це знаємо? Остання новина, яку ми почули про Баканова, що він раптом став адвокатом у Полтавській області. Все, ми більше нічого не знаємо про Баканова. Де справи? Де розслідування? Що? Як? Ні, тиша. Тоді не буде результату, не буде підтримки і не буде нічого, тому що ці люди, які несуть пряму відповідальність, мають за це відповісти і пояснити, і показати суспільству, що і як.

Друзі, усім цим я хочу пояснити, що питання, яке ми зараз розглядаємо, стосується того, щоб забрати 100 мільярдів гривень у місцевих бюджетів. Це, до речі, теж питання корупції. Я не хочу сказати, що наші місцеві бюджети ідеальні, що там немає корупції, що вони не витрачають коштів на бруківку і стадіони. Та ми ж бачимо, як по країні – у Львові, Одесі, інших містах – виходять люди і кажуть: припиняйте витрачати гроші на дурню – витрачайте на армію. Але хто подав їм приклад, як не центральна влада серіалами, барабанами і марафонами?

Тому якщо ми хочемо, щоб місцева влада реально витрачала всі кошти на армію, то давайте зробимо дуже просто і чесно, і до законопроекту є такі поправки. Серед 1 тисячі 600 поправок, які ми розглядаємо, є низка поправок, у тому числі мої, у яких говориться: давайте не будемо забирати кошти у місцевого самоврядування, а просто обмежимо напрям використання військового ПДФО допомогою армії. Бо є громади, які допомагають армії навіть більше, ніж кошти від військового ПДФО, які їм надходять, і подяка їм за це. А є громади, які нехтують, які вирішили, що їм упала на голову манна небесна і вони зараз її поділять, як завгодно, і по кишнях розтягнуть.

Але проти цього має бути не закон, щоб забрати кошти всіх, а закон, щоб обмежити це все. Державне казначейство ніколи не пропустить жодних видатків, якщо вони суперечитимуть законодавству України, яке ми визначаємо як народні депутати. То давайте це зробимо чесно, прозоро, відкрито.

Я вже мовчу, що ми розглядаємо законопроект про те, щоб забрати кошти у місцевого самоврядування з 1 жовтня цього року, а сьогодні 7 листопада. Коли я завершу свій виступ, дуже хотілося б, щоб головуючий поставив на голосування пропозицію про прийняття законопроекту в цілому. Ну, що ж, хочеться вірити, що головуючий не закриє засідання і не скаже: а тепер розійшлися, бо депутати порозходилися.

Ну, ось ми проголосуємо цей законопроект, я за нього голосувати не буду, але бачу, що настрої є, як кажуть, потенціал є, бо на те, щоб забрати в когось кошти, потенціал знайти легко, проголосують. Далі щось мені підказує, будуть проекти постанов про оскарження, далі поки підпишуть, далі поспішатимуть, звичайно, все одно закон буде підписаний у другій половині листопада, не раніше. Поясніть мені: як можна забрати в другій половині листопада кошти з 1 жовтня? *(Шум у залі).*

Та ні, я йду на більший рекорд – 90 хвилин. Антоне, ти неправильно побачив.

Отже, як можна забрати кошти з 1 жовтня заднім числом? На засіданні бюджетного комітету я запитав у представників уряду: а може, заберете з 1 жовтня 2018 року? На що заступник міністра мені відповів: гарна ідея, подобається.

Ми ж дорослі люди, у нас є родини. Ось уявіть, що у своїй родині ви вже витратили кошти в жовтні, і раптом до вас приходять хтось у листопаді і каже: ану, поверни! Це як? Та на тих самих військових уже віддали кошти! То це як? Що це за держава, в якій можуть сказати: з 1 жовтня давай назад? Ну, це ж божевілля! А в нас таке є в проекті закону України, який колеги збираються прийняти і жити за ним. Що це за сигнали? Кому? Як у країні можна щось планувати? Як можна щось робити? Як? Ну, я не знаю, це якийсь страшний совок, що ми будемо заднім числом повертати, що верховенства права немає. Це важливі речі, тому що з таких правил все починається. З боротьби з корупцією все починається.

Ви знаєте, у кожній ситуації можна це знайти, на жаль. Ось мені зараз люди дуже багато пишуть: 128-ма бригада. Ми ж розуміємо, про що йде мова, – про 128-му бригаду і страшну трагедію, яка з нею сталася. Оце совкове «построение», 30 кілометрів від лінії фронту, зачекайте командувача. Поки чекали, дочекалися російської ракети. Вбиті герої, поранені герої, шок у всієї країни.

Давайте будемо чесними: хіба вперше в нас такі небойові втрати, не було інших прильотів по навчальних центрах, казармах, де ніхто чомусь не подумав, які це ризики? А чому так? Тому, що ми сьогодні чуємо: командир 128-ї бригади відсторонений від своєї посади. Але питання в іншому: як людина, яка в 2019 році була засуджена за контрабанду цигарок і на той момент була комбатом і підполковником, у 2023 році стала командиром 128-ї бригади і полковником? Про це можна запитати. Це ж цікаве питання: хто призначив у 2019 році вже після вироку цю людину? Бо є різні офіцери, є різні депутати, є різні хто завгодно. Є офіцери – взірець, а є офіцери, які займалися абсолютно іншим – контрабандою, кришуванням (*Шум у залі*).

Подивіться, там хтось кричить, незрозуміло хто. У Верховній Раді є різні люди: і клоунада, і «константи», і рекетири. Там кричить людина, яка, власне, такою і є (*Шум у залі*). Це, друзі, збудився рекетир Тищенко, який кричить: «Ганьба!». Думаю, що він скоро візьме репліку і пояснить нам усю правду про свій рекет, про «константи», про кол-центри, про ліс, про вкрадене, про карантин, про «Велюр» і про все інше (*Шум у залі*).

О, бачите, люди? Це Тищенко, який сидить там у кінці й кричить. Заховався за колоною (*Шум у залі*). Пане Володимире, можна вас попросити показати людям трохи ближче, що це саме він кричить? Дякую. Зараз покажемо, що це кричить безпосередньо пан Тищенко (*Шум у залі*).

До речі, друзі, це дуже цікаве питання: що такі люди, як він, роблять у Верховній Раді, а не сидять у в'язниці? Тищенко сидить у залі Верховної Ради,

ще й кричить (*Шум у залі*). Саме з того все починається, що у Верховній Раді сидять люди, яким місце у в'язниці. Деяких «слуг народу» зараз зустрічають у СІЗО. Є такий «слуга народу» Гунько, він у СІЗО гріє шконку і для Тищенка, у мене немає сумнівів, і для багатьох колег (*Шум у залі*).

О, ви вже тут! Це Гунько?! Друзі, Гунько вже з нами! Я не знав цього. Господи прости! Гунько тут! Він уже не в СІЗО! Народний депутат Гунько – це той, про якого НАБУ показало кадри, як взяло його з сумкою грошей – 80 тисяч доларів, який тут, як і Тищенко, був головою слідчої комісії: Тищенко – щодо лісів, а цей – щодо сільськогосподарської землі. Ми йому ще передавали привіт з трибуни в СІЗО. Ура, друзі! Гунько повернувся! (*Шум у залі*). Ура! Гунько з нами! Він тут! Все, СІЗО закінчилося! Гунько вже у Верховній Раді, Тищенко у Верховній Раді! Фантастика! Юрченко, напевно, теж тут сидить? Ні? Юрченко, якого брали на «плюшках» у 200 тисяч доларів, який перед тим вкрав декілька пляшок пива з магазину, а потім став народним депутатом. Він теж тут, я так розумію (*Шум у залі*).

Друзі, то всі скажіть мені: «Ганьба!». Я прошу Гуньку, Тищенку, Юрченку обов'язково дати слово для якоїсь репліки, нехай розкажуть нам, у них є досвід, як віджимати гроші або яке неправильне і погане НАБУ.

Це фантастика, друзі! Ви зараз у прямому ефірі бачите, що тут відбувається. Просто подивіться. Ви побачили, чому в країні такий... Он він, цей клоун, встав, дивіться! Чому в країні такий безлад? Тому що такі, як Тищенко, сидять у Верховній Раді, а не у в'язниці (*Шум у залі*). Гунько вже повернувся! Тобто уявіть собі, людина спокійно говорить: що ти там кажеш? Ось я, Гунько, я є. Тебе НАБУ заарештувало за хабар, а ти кажеш: та ні, я вже тут, усе нормально, ніяких питань немає.

Друзі, це божевілля! Що ми показуємо? Хто хоче щось сказати нашим депутатам? Ми зараз спробуємо почути безпосередньо людей (*Шум у залі*). Думаю, що люди, які бачать увесь цей безлад, теж хотіли б щось сказати народним депутатам. Нехай хтось з наших військових... Давайте спробуємо... (*Шум у залі*).

Ви можете собі уявити, що відбувається? Ось люди просто зараз сидять і пишуть єдине – на нуль! (*Шум у залі*). Куди треба всім таким крикунам? Правильно, на нуль! Бачите, тут є депутати, які мають такі фантастичні сили.

Хочеться, друзі, щоб почули когось із наших військових. Мені здається, це було б дуже потрібно (*Шум у залі*).

Якщо це хтось із військових, то скажіть, що ви військовий, і ми дамо вам можливість щось сказати, бо бачите, що тут відбувається. Ви військовий?

Друзі, зараз, можливо, почуємо когось із наших військових, вони давно хотіли щось сказати Верховній Раді України. Може, зараз ми їм дамо таку можливість, щоб вони сказали прямо з нуля, що думають, і це було б потрібно і важливо почути. Тому що ви бачите, що в цій Верховній Раді відбувається абсолютно не те, чого від неї очікують люди і що мало б бути.

Ви військовий? Щось нам не дають з'єднатися з військовим, щоб він сказав щось з приводу тих людей, які тут так себе поводять і таке роблять. Поки ми спробуємо, я обов'язково продовжу ту думку, яка є.

Добрий день, ви військовий? Ми вас чуємо. Це Верховна Рада України...
(Шум у залі).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, попри всю мою пошану, у нас немає такої форми роботи, яку ви зараз намагаєтеся застосувати. Ми радо чекаємо на всіх військових у цьому залі, коли тут будуть 226 депутатів. Тому пропоную повернутися до вашої доповіді.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Гаразд, повернемося, не хочуть почути військового.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, секунду.

Миколо Миколайовичу і решта колег, давайте все-таки не порушувати порядку в залі. Потім у всіх зазначених осіб буде право на репліку.

Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні друзі, вибачте, я хотів вас підключити, але немає такої форми роботи – почути військового. Тоді, можливо, ви напишете і я зможу цитувати і ставити ваші запитання.

Тоді я скажу, щоб підтримати наших колег, щоб у всіх було право на репліку. Тут прозвучало, що будуть репліки, то хотілося б почути репліки й інших наших колег, зокрема пана Гетманцева, який тричі був помічником Сівковича. Сьогодні СБУ говорить, що Сівкович – очільник російської агентурної мережі в Україні, а його помічником тричі був народний депутат Данило Гетманцев. Ось я даю право на репліку також і пану Данилу.

Хто ще? Юрченко. Я згадував. Це Гунько сказав... Якщо люди хочуть почути ще когось, пишійть мені. Я згадаю, може, вони знайдуть час та сили дати якусь відповідь. Пан Цабаль, який заблокував своїм проектом постанови виплати військовим. Думаю, йому теж є що сказати. Було б чудово почути і його репліку. Тут є багато депутатів, яких дуже хотіли б почути люди. То ж я усім даю таку можливість, щоб ви розповіли, чому все так відбувається.

Тепер, друзі, я продовжу. Ми сьогодні обговорюємо бюджет держави. Щоб не виглядало так, що я говорю про проблемні питання, але не кажу, як їх вирішити. Бо, дійсно, можна сказати, проблеми ми всі бачимо, але як розв'язувати? Про деякі проблеми я сьогодні чітко сказав, як їх розв'язувати. Щодо проблеми військових я сказав, що потрібен закон про демобілізацію одних і їх заміну. Я подав такий законопроект. Давайте його розглядати і визначатися. Я пропоную шляхи вирішення, а не просто кажу, що там погано, бо це і так всі знають, але ось так можна вирішити.

Я вніс законопроект про ротацію, бо є підрозділи, які на нулі 20 місяців, а вони не сталеві. Це ми говоримо: наші сталеві воїни з металу, але навіть метал

втомлюється. Давайте вирішувати питання ротацій: відпрацювали три місяці на нулі, захистили державу, відійшли хоча б на місяць, відпочили. Так воно має бути і так було обіцяно. На жаль, цього для багатьох підрозділів немає. Тому це теж пропозиція.

А що робити з економікою? Я скажу, що робити. Треба взяти за основу не податки, не те, як витиснути гроші, не рекет, не змінювати ці податки 500 разів на рік, а головне – робоче місце. Будь-якого підприємця, який створює робоче місце, треба максимально підтримати. Він нічого не просить у держави, платить зарплату людям, слава Богу. А ще сплачує якийсь податок, щонайменше податок на прибуток, який ви зараз хочете поділити. Що ви хочете забрати? Ви хочете забрати податок з доходів фізичних осіб. Це той податок, який стягується з зарплати кожної людини, – ПДФО. Як створити цей податок? Та дати людям зарплату. А для цього треба, щоб наше...

Наступне питання, яке розглядатиметься у Верховній Раді, – про повернення перевірок бізнесу. Друзі, вони ще хочуть повернути перевірки бізнесу! Правильно, мало нашим податківцям, я так розумію, вони себе погано почувають. Давайте створимо їм ще більше можливостей відрекетувати бізнес. Усі ці Бюро економічної безпеки, Державна податкова служба, інші безкінечні органи, які ходять, вимагають, забирають. Друзі, це ж реальність, ми всі це знаємо. А що треба робити? Ось вам відповідь: треба, навпаки, забороняти ці перевірки. БЕБ у тому вигляді, у якому він сьогодні працює, узагалі жодної користі не приносить, а ми ще й витрачаємо на нього сотні мільйонів. Треба забрати ці кошти. Дати можливість працювати тим, які створюють робочі місця, не чіпати їх. А що ми робимо? Ми робимо абсолютно інші речі. Це щодо питання економіки, і це дуже важливо.

Що нам робити в питанні зовнішньої політики, де на сьогодні дуже складно? Та нарешті розкрити потенціал Верховної Ради, перестати займатися дурнею, коли спікер визначає, кому можна їхати за кордон, а кому не можна. Але якось так виявляється, що «слуги народу», яким не можна, дивним чином опиняються на Мальдівах, у Таїланді, в інших місцях. А коли ти хочеш їхати захищати країну, працювати, наприклад як я в Парламентській асамблеї Ради Європи, – ні, «не пущать!». Бо забагато говориш, у тебе забагато питань, ти нам не подобаєшся і ми не будемо... Ти посягнув на святе – сказав про стипендію батьку Зеленського. Після цього ми тобі таке влаштуємо, щоб для тебе й місця не було.

Це взагалі окрема історія. Ми так і не почули жодної відповіді, чому, навіщо чи хто підставив Президента цією стипендією батьку. Якщо не підставив, чому не відмовляє? Ну, це ж якийсь абсурд! Ми розповідаємо, як важко людям, а водночас батьку Президента – довічна стипендія. Попри всю мою пошану, слава Богу, його син у змозі підтримати батька, у нього для цього є всі можливості. Навіщо йому ще й від держави ці 6 тисяч гривень? Давайте віддамо їх тим, кому вони на сьогодні потрібніші. Це речі, з яких все починається, які бачать люди, з яких вони роблять висновки про все: про нас з вами, про ставлення, про ситуацію в країні. Ми маємо це пам'ятати і говорити про це.

Мені не дали можливості підключити до ефіру людей, тоді спробую озвучити запитання, які вони пишуть. Це демобілізація, «тридцятка», зарплати, кордони. Дуже багатьох турбує питання, де депутати? Я не знаю, де депутати, куди вони всі розійшлися. Сьогодні 7 листопада, другий робочий день Верховної Ради в цьому місяці. Не так, як у військових, у яких немає вихідних, як у лікарів чи вчителів, у яких п'ятиденний робочий тиждень. У нас другий робочий день за сім днів. У перший день, у суботу, тут було 17 депутатів, зараз, можливо, 30 депутатів. Щойно було, напевно, 200 депутатів. Скільки залишиться до звершення засідання? О котрій годині ми сьогодні розпочали роботу? О 12 годині. Отже, ще й дві годин не працюємо. А чому в депутатів якась така хронічна втома, що вони не можуть витримати?

Пишуть про 860 гривень на дітей. Це зрозуміло, бо про це всі пишуть. Тищенко – зрадник, тут немає питань. Далі: 128-ма бригада. Сподіваюся, буде розслідування і більше ніколи не повториться такий жах. Це, звичайно, трагедія.

Ще люди пишуть: у них втома наперед. Так, це сто відсотків – втома наперед.

Робочі місця. Люди пишуть: дайте нам місця, де ми будемо працювати, і ми повернемося з-за кордону, ми хочемо працювати.

Пишуть, що військові не отримують 100 тисяч гривень. Військовий пише, що йому надійшла зарплата 500 гривень. Напевно, виведений поза штат. Що мені відповісти цій людині? Я сьогодні 10 разів казав депутатам: ми зможемо вирішити просте питання стосовно наших військових, які виведені поза штат? Давайте не будемо їх викидати на жебракування. Ну, неможливо жити за 500 гривень на місяць!

Далі важливі запитання про ціни на газ, про озброєння. Чому працюють укровольтерпром, мінволонтер, а достатньої роботи «Укроборонпрому», Міноборони ми, на жаль, не бачимо? Бо це питання виживання держави, і про це пише Залужний у своїй статті в *The Economist*. Ми розуміємо, що там усе складно.

До речі, зверніть увагу, це теж показово. Залужний у статті не пише жодної критики на адресу Президента чи Офісу Президента. Правильно, такого не має бути, бо він – Головнокомандувач, а Президент – Верховний Головнокомандувач. Але після статті на екрани національного телемарафону виходить заступник Єрмака пан Жовква і критикує Залужного. Я взагалі не розумію цього. Навіть якщо, може, там і є якісь питання, то вирішіть їх за зачиненими дверима. Навіщо ви всьому світу показуєте, що у вищому військово-політичному керівництві України є щонайменше тертя? Навіщо це нам потрібно? На телемарафоні нічого випадкового не буває, туди ніхто випадково не потрапляє. Якщо він там з'явився, отже, це було потрібно.

А далі запитання про те, як звільнили командувача ССО. Це в той самий день. Це ж сигнал. Командувач ССО каже, що дізнався про своє звільнення з медіа: сидів, планував військові операції і тут дізнався, що він уже ніхто, його звільнено. Генерал, командувач Сил спеціальних операцій. Ми взагалі збожеволіли?! Як таке може бути? Звісно, Верховний Головнокомандувач

вирішує, кого звільняти, хто має бути командувачем ССО. Йому видніше. Але ж не можна звільняти людину так, що вона дізналася про це з медіа, тобто з Інтернету! Добре, що він був підписаний на якийсь телеграм-канал, бажано Гончаренка, і дізнався звідти. А якби не був підписаний, то ще й керував би якийсь час? Це що?! Як таке в країні може бути?! Це питання поваги до військовослужбовців. Все починається від рядового, якого виводять поза штат і платять 700 гривень, до генерала, якому дають копняка, про що він дізнається з Інтернету. Як це пояснити? Друзі, що в нас відбувається? Як таке може бути?

Я вчора був у Рівному, Луцьку, Нетішині. У Луцьку мені люди розказали історію. Там схопили жінку, яка вкрала шматок сала, і посадили за це на п'ять років і два місяці до в'язниці. На жаль, це була вже не перша її крадіжка із супермаркету. Звісно, крадіжка є крадіжка, але за шматок сала їй дали п'ять років в'язниці. А народні депутати, яких ловили на хабарі 80 тисяч доларів, кажуть: ми тут, у нас все добре. У людей, до яких є питання на мільярди, все добре. За шматок сала – п'ять років, за мільярди – державна нагорода, ще й Героя України можуть дати. Чому ні?

Це величезна проблема, яка нас просто вбиває. Це те, що розколює суспільство. Це те, що викликає дуже багато питань. Це те, чому ми сьогодні маємо проблеми, які треба вирішувати. Якщо ми й далі будемо їх ігнорувати, якщо замість цього будемо ламати всіх через коліно, якщо не будемо нікого і нічого чути, буде катастрофа.

Я говорив, що зараз скажу, що треба робити. Я вже назвав дві речі: економічна політика з пріоритетом на робоче місце і реальна антикорупційна боротьба. Не за шматок сала посадити на п'ять років, а нарешті взятися за тих, які крадуть мільярди або мільйони. Тобто реальні речі. Всю інфраструктуру створено: НАБУ є, САП є, Вищий антикорупційний суд є – всі є. Гроші в них є, закони є – все є, нехай працюють, нехай показують результати. Бо я бачу новину на сайті НАБУ, що вони відправили до суду справу про розтрату насіння на 3 мільйони гривень. Це дві фури насіння чи що? А водночас я не чую ніяких новин про те, як голова Дніпропетровської обласної військової адміністрації минулого року, ще під час вже війни, 1,5 мільярда гривень підрядів на дорогах віддавав фітнес-інструктору і її компанії, яка за якимось дивним збігом обставин їздить з ним за кордон, перетинає кордон, мабуть, постійно тренуються разом. Їй віддають 1,5 мільярда гривень, а про результати розгляду цієї справи ми не чуємо. Ну, це ж не шматок сала, правда? Це 1,5 мільярда гривень! А де результати? Це наступне, що має бути зроблено в державі.

Але я на цьому не зупиняюся і говорю про ще одну важливу річ. Ми сказали, що вибори не на часі, і слава Богу, сподіваємося, що влада схаменулася і припинить цим займатися. А що ж тоді на часі? На часі, дійсно, єднання. А як же цього єднання добитися? Я вам скажу.

На початку вторгнення багато людей у світі порівнювали Президента Зеленського з Черчиллем. Я не входжу до їх числа, бо є питання щодо цієї схожості. Але для України насправді це було хороше порівняння, тому що

Черчилль – історична постать, і коли весь світ говорить, що Україну веде сильний лідер, це супер, це добре для країни. Я ніколи ніде за кордоном не ставив під сумнів це порівняння, а навпаки казав: так, звичайно, тому що це для країни.

Але давайте будемо чесними і скажемо про декілька речей. Що ж найперше зробив той справжній, не наш, Черчилль, коли став Прем'єр-міністром у травні 1940 року, у момент найбільших випробувань, екзистенційного виклику для Великобританії? Він покликав Еттли, лідера опозиції, стати своїм заступником. Він об'єднав увесь парламент Великобританії – 600 людей. До речі, думаю, що члени парламенту Великобританії тоді краще ходили на роботу, ніж сьогодні ходять народні депутати України. Як бачимо, у суботу було 17 людей, а зараз близько 30 людей – перевтома. Він усіх об'єднав, була одна величезна коаліція. Вибори у Великобританії не проводилися між 1935 і 1945 роками, країна займалася перемогою. До речі, після перемоги Черчилль програв вибори, ну, це життя і демократія. Але 10 років не було ніяких виборів і ніхто не ставив під сумнів легітимність Черчилля, бо вся країна об'єдналася, нікого не викреслили.

Що зробив Прем'єр-міністр Ізраїлю Нетаньягу після жахливих подій 7 жовтня, коли там було здійснено напад, вбито людей? Ми тут теж не дуже любимо один одного, але в Ізраїлі рівень політичної ненависті, думаю, навіть вищий, ніж в Україні. Дивлячись збоку, колосальний рівень.

Дякую. Колега депутат Саврасов приніс мені пляшку води. Оце справжній товариш і друг!

Та ось, друзі, перше, що зробив Нетаньягу, – покликав опозицію доєднатися до нього в уряді. Притому ми розуміємо, що напад ХАМАС на Ізраїль не становить екзистенційної небезпеки для Ізраїлю. Ну, не може ХАМАС знищити Ізраїль. А росія, на жаль, могла знищити Україну. Сподіваюся, що вже не може. Але це був екзистенційний виклик і залишається ним для нас. Ну, точно не порівняти ХАМАС із Путіним. З точки зору того, що вони терористи і вбивають, так, але не порівняти з точки зору небезпеки.

На нас напала ядерна держава, і що зробив наш Черчилль? Маргіналізував опозицію, усіх відтіснив, парламент перетворив... Ну, ми ж нічого не вирішуємо, тут просто сидять і тиснуть на кнопки. Реально з парламенту, здається, одна людина може зайти в кабінет Президента, її зараз тут немає. Є ще дві людини, які, напевно, можуть звернутися щодо якихось робочих питань. Можливо, наш спікер і його перший заступник можуть хоча б постукати, може, їм хтось щось відповість. Все. У Раді Президента ми не бачимо. Якщо він приходить, то лише, щоб виступити перед нами. Виступив – і пішов. Ми заспівали хором Верьовки, він послухав – пішов. Ніякого контакту немає.

Я звернувся до Президента з листом щодо закону. Це ж питання статусу народного депутата. Народний депутат має право на прийом будь-якого керівника. Я зробив запит до Президента, попросив: я вимагаю зустрічі. За п'ятий рік президенства Зеленського, а паралельно стільки часу я є народним депутатом, я попросив лише раз: дайте мені одну годину, хочу поставити запитання, донести ситуацію, розповісти те, що мені здається важливим. Може, вам Єрмак цього не

розповідає і ви не знаєте. Повна тиша, ніхто мені не відповідає. Я навіть офіційної відповіді не отримав. Я так розумію, Єрмак це відправив подалі, щось сказав, знову на мене щось шукають, бо наші органи це можуть – виконувати політичні завдання. Побігли, щось шукають, бо цей, бачте, ще хоче зустрічатися і якісь питання ставити. Так, бо я теж представник народу України, як і Президент, і хочу поставити, і хочу розказати. І де? Немає.

Наш уряд, пан Шмигаль, багато людей у країні... Ви знаєте, я проводив експеримент і в стрімі запитав, хто знає прізвище Прем'єр-міністра України? Ніхто не знає прізвища Прем'єра. Нагадую: Шмигаль! Ми його не бачили місяцями. Нам сказали, що повернеться «година запитань до Уряду». Він один раз прийшов, посидів годину (це за 20 місяців, ні, вже скоро 21 місяць) і пішов. На цьому поки все закінчилося.

Де він? Де вони? Це об'єднання? Це Черчилль? Це екзистенційний виклик? Скільки людей у країні, усім можна дати роботу. Дайте всім роботу, нарежьте завдання, Верховна Рада має свої, а ви... Треба тоді просто відпустити, треба не їсти в один рот і треба не думати, що ти один Богом поцілований, бо кожна людина може помилятися і може щось зробити неправильно.

Мені здається, Зеленський навіть не розуміє, навіщо потрібен парламент. Мені здається, на його думку, це взагалі нікому не потрібне збіговисько. На жаль, багато колег, яких він сюди привів, змушують людей, може, і його самого думати, що це якимось нікому не потрібне збіговисько. Друзі, я хочу нагадати, зокрема і нашим глядачам, чому важливий парламент. Подивіться на будь-яку успішну країну, – це парламентська або парламентсько-президентська держава, або там сильний парламент, як у Сполучених Штатах Америки, із сильним Президентом. Чому? Тому що це механізм балансу, це певні стримування і противаги, це діалог, це дискусія. Хтось один розуміється на військовій справі, другий – на медичній, третій – на освіті. Так виробляється експертиза на країну. А які в нас з вами дискусії? Їх немає, ми не дискутуємо ані в комітетах, ані в залі. Прийшли, проголосували, кнопочку натиснули, пішли далі.

Все пишеться в одному місці – в Офісі Президента, і в принципі ніхто не потрібен. Усім керують дві людини – Єрмак і Зеленський, і я так розумію, їм це зручно, але вони роблять величезну помилку. По-перше, це колосальна відповідальність, яку вони взяли на себе, а по-друге, вони викреслюють величезну частину суспільства з можливості впливати на ситуацію, міняти ситуацію, відчувати, що вони потрібні, і помилки стають неминучими, незворотними, а платимо за все це ми. Україна сьогодні платить за все це колосальну ціну.

Друзі, питання, які я порушую, дуже важливі. Так, я розумію, що багато депутатів розійшлися, не хочуть чути, не хочуть бачити, але я змушуватиму чути, змушуватиму бачити, бо в нас інших варіантів немає. Країна має знати правду, має впливати на політиків, ми маємо їх витверезити, як це зробили з виборами. Дуже добре, що примусили схаменутися. Так і далі ми маємо робити.

У мене прохання до пана Артура Герасимова. Я прошу вас з-поміж моїх поправок обрати декілька важливих, які стосуються виплат військовим або того,

щоб це не було заднім числом, які ми поставимо на голосування в кінці мого виступу. Бо я все-таки хочу, щоб ми всі продемонстрували потенціал, показали реальну картину, скільки тут є депутатів, які ще не втомилися у другий робочий день за місяць. Ми працювали 4 листопада з 14 години 30 хвилин до 23 години, тобто вісім з половиною години. Звичайний восьмигодинний робочий день. Зараз наша робота триває вже дві години. Тож десять з половиною години за тиждень у місяць, напевно, можна попрацювати і не так уже перевтомитися, що руки терпнуть, ноги відмовляють і немає сил ані працювати, ані слухати. Так, напевно, це було б правильно, щоб показати, хто є хто, показати ці голосування, обов'язково викласти їх всюди, щоб люди побачили, хто ходить на роботу, хто вважає, що це робота і що роботою треба займатися. Якщо вчитель не прийде на роботу, його викинуть, якщо військовий не прийде на роботу, то взагалі...

Тож ситуація, яку ми маємо, вимагає іншої якості роботи парламенту – реального об'єднання в стилі Черчилля, а не фейкового об'єднання, на жаль, у стилі Зеленського. Давайте поки не пізно зробимо висновки. Ситуація в країні дуже складна, ситуація на фронті складна. Це не я кажу, а Головнокомандувач Залужний. Ситуація в економіці надскладна. Нещодавно вийшло дослідження, що Україна серед дев'яти найгірших країн щодо оподаткування. Привіт Гетманцеву, докерувалися – дев'ять країн податкового пекла, ми потрапили до цього переліку.

Ситуація в міжнародній політиці надскладна, допомога і підтримка Україні зависла, учора міністр фінансів України сказав, що в нас може бути дірка в 29 мільярдів доларів США. Ви уявляєте взагалі, що це за цифра? Це обвал гривні, це катастрофа! Тому треба терміново це виправляти, треба працювати, треба робити правильні кроки, схаменутися і врятувати країну, як ми це робили, об'єднавшись 20 місяців тому. Ще не пізно це зробити.

Дякую (*Оплески*).

Я прошу поставити на голосування такі поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Які номери поправок?

Увімкніть ще раз мікрофон Гончаренка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Тут просять на біс. Зробимо якимось і на біс.

А поки про поправки. Я зараз коротко озвучу суть поправок 1346, 1632, 1633, поясню, чому вони важливі, і на цьому крапка.

Поправка 1346 вирішує все. У ній говориться: не забирайте нічого у місцевого самоврядування, не грабуйте, не нищьте децентралізацію, а давайте обмежимо в парламенті, що всі надходження з військового ПДФО мають спрямовуватися не на бруківку, не на стадіони, не на іншу дурню, а на військо. Визначимо це тут, у Верховній Раді, поставимо рамку місцевому самоврядуванню і самі маємо виконувати те саме. Ця поправка вирішить це питання – і все.

Прошу проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Гончаренка про врахування поправки 1346 народного депутата Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Поправка 1632 народного депутата Гончаренка. Комітетом вона відхилена.

Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 1633 народного депутата Гончаренка. Комітетом вона відхилена.

Прошу голосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Тищенко, репліка, 1 хвилина. Будь ласка.

ТИЩЕНКО М.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 219, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Дякую, за надане слово. Насамперед хочу сказати, що в рамках роботи ТСК «Нацресурс» до нас надійшла інформація, що родина пана Гончаренка сьогодні викорчує українські ліси на Одещині. Ми перевіряємо цю інформацію.

Хочу нагадати, що ця ганебна совість – пан Гончаренко, за нашою інформацією, яку ми так само перевіряємо, допомагав збіглому пану Януковичу вивозити гроші з Національного банку України. Тобто хочу, щоб усі розуміли, що цій людині не місце в парламенті. Його місце – за ґратами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, хто ще наполягатиме на врахуванні своїх поправок?

Мазурашу. Номери пам'ятаєте, Георгію? Назвіть, будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Поправки 1091, 1104, 1108, 1109, 1110, 1112, 1115 і 1108 я проситиму поставити на голосування для врахування. Дайте мені, будь ласка, 5 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мазурашу, 5 хвилин. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Фракція «Слуга народу», виборчий округ № 203, Чернівецька область. Колеги неодноразово звертали увагу, що в залі мало народних депутатів. Я висловлю думку своїх виборців, тому що я спілкуюся переважно із своїми виборцями. Вони не розуміють, чому народні депутати можуть собі дозволити не ходити на засідання. Це в принципі основна частина нашої роботи, тобто та, яку найбільше видно, скажемо так, тому що є й інші складові діяльності народного депутата України. Думаю, все-таки нам варто внести якісь зміни, щоб народних депутатів, які не ходять на роботу, звільняли так само, як інших громадян, яких звільняють, коли вони три дні, якщо я не помиляюся, не з'являються на роботі. Щоб так само, якщо депутат без поважних причин три дні не буває на роботі безпосередньо в сесійному залі або на засіданні основного комітету, це призводило до втрати мандата. Я тоді побачив би, чи колеги не ходили б на роботу, тому що їм не цікаво когось слухати, чути тим більше не хочуть. Не секрет, що ми представляємо тут різні позиції різних виборців, різні політичні сили, тому іноді, можливо, не дуже приємно слухати представників опонентів, але це наша робота, для цього нас обрали, тому треба хоча б бути у залі і працювати. Так, можна голосувати жовтою, зеленою, червоною кнопкою, якщо не підтримуєте, але бути тут на роботі.

Тепер щодо цього законопроекту, який у принципі, задуманий, щоб направити додатково кошти на оборонні потреби, і це свята справа. Я вже говорив в одному з попередніх виступів, що вважаю це питання актуальним, але це треба було робити значно раніше і трохи під іншим соусом. Тобто вважаю, що можна було б навіть усі податки громад стягнути в центр, але паралельно компенсувати громадам за зрозумілою і прозорою формулою те, що їм необхідно для діяльності, тому що вони теж повинні мати в бюджеті кошти на різні потреби, тим більше в умовах, коли держава багато чого скинула вниз (це ми називаємо різними модними словами «децентралізація» та іншими), і мастить собі голову.

Але для того щоб ми могли мати більше коштів на фінансування оборонних потреб, треба хоча б трохи дбати про економіку. Не знищувати, не допомагати донищити і так напівлежачу економіку України, а реально сприяти, щоб та частина, яка ще працює, могла далі функціонувати. А ми робимо приблизно навпаки, а тепер ще й задумали додатково знову вдарити перевірки. Мало перевіряють? То треба перевіряти тих, які працюють у тіні, а не направляти перевірки на тих, які вбілу працюють, щоб ставити їх на коліна і змушувати платити неофіційно – не до бюджету, а тим, які приходять перевіряти. Ми ж розуміємо, про що йде мова.

Я можу навести деякі приклади, коли, на жаль, система відбиває у громадян бажання не лише служити і захищати Вітчизну, а навіть працювати. Наприклад, громадянин виїхав з сім'єю (двоє дітей, вагітна дружина) з Херсонської області. Вони настраждалися, доїхали до Київської області. Потім він поїхав зі своїм знайомим, у якого зупинився у Київській області, до Чернівців шукати можливість десь там прилаштувати сім'ю. То його на вокзалі разом із знайомим

зустріли браві представники ТЦК, військкоматні, обманом завели до військкомату і відразу провели його всюди, і всі написали, що він придатний.

Не можна так діяти, про це треба чесно і відверто говорити з суспільством. Якщо військкоматні займаються шкідництвом, про це треба казати прямо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію про врахування поправки 1108 народного депутата Мазурашу. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Більше ніхто не наполягає на врахуванні своїх поправок? (*Шум у залі*). У вас ще є поправки? То, може, виділити 10 хвилин, щоб ви всі поправки озвучили? По 5 хвилин.

Мазурашу. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Поправки 1116, 1118, 1119, 1121, 1124, 1125 і 1126. Так само прошу 5 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо будете просити якусь поправку поставити на голосування, то скажіть.

МАЗУРАШУ Г.Г. Всі проситиму поставити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кожну поправку?

МАЗУРАШУ Г.Г. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Фракція «Слуга народу», виборчий округ № 203, Чернівецька область. Я буду доносити деякі думки виборців, з якими спілкуюся і з якими колегам щиро раджу якомога частіше комунікувати. Тому що важливо, щоб наша діяльність у парламенті – наші ініціативи, наша позиція – була синхронізована з позицією тих, які нас обрали і делегували працювати у Верховній Раді.

На зустрічах з виборцями мене запитують, чому держава не спілкується відверто зі своїми громадянами, чому влада не спілкується зі своїми громадянами відкрито і чесно? Коли навіть деякі опоненти тут говорять, я згодний з тим, що треба чесно говорити і з тими ж військовими. Якщо не вистачає коштів, щоб платити вчасно їм зарплату, а на це є об'єктивні причини, ми розуміємо які, то так і треба чесно їм казати, що на даному етапі не вистачає коштів. Напевно, було б логічно, щоб пропорційно так само недоотримували певний період кошти і всі

інші представники бюджетної сфери, у яких великі зарплати. Я не говорю про тих, які отримують мінімалку або декілька мінімалок і цього ледве вистачає, щоб виживати.

Виборці мене запитують, чому ми не звертаємо уваги на те, що представники територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки займаються шкідництвом? Хоча я їм пропонував змінити назву і слова «соціальної підтримки» прибрати, тому що насправді вони, на жаль, соціальною підтримкою реально не займаються, крім хіба допомоги при похованні, там вони більш-менш спрацьовують.

Тим, що вони роблять, що ганяються вулицями за всіма і всюди, намагаючись затягнути у військкомат, вони шкодять комплексно: і самим громадянам, і економіці, і обороноздатності, і відповідно армії, і країні в цілому. Про це треба говорити. Так, ми часто кажемо: «Українським героям слава!». Правильно, ми віримо в ЗСУ, дякуємо захисникам за те, що вони боронять нашу державу. Але у формі працюють і ті, які завдають великої шкоди і справі оборони, і перемозі, і країні в цілому. Тож колегам з профільного комітету треба спілкуватися, напевно, з Міністерством оборони та іншими військовим керівництвом про те, що це неприпустимо, що ми маємо оптимізувати свої рішення та дії, щоб комплексно бути більш ефективними у протистоянні рашистській агресії, а не шкодити в цей час громадянам і економіці.

Громадяни дуже хочуть підтримувати армію, це справді так. Але для того, щоб донатити на армію, треба мати звідки. Звісно, коли хтось отримує навіть у бюджетній сфері, що ганебно для воюючої країни, сотні тисяч, а хтось мільйон гривень і більше, то, звісно, можна й донатити. Я не рахую чужих грошей, але думаю, що ці, можливо, якраз і не так багато донатять. А коли громадяни отримують на руки мінімалку або декілька мінімалок і ледве дотягують від місяця до місяця, то зрозуміло, що вони не можуть підтримувати армію.

Тому треба дати можливість людям працювати. Якщо не можуть певні чоловіки віком від 18 до 60 років воювати з різних причин, хтось не може за станом здоров'я, хтось через морально-вольові якості тощо, то треба давати можливість їм працювати і сприяти, щоб працювала економіка, тому що це надходження до бюджету і фінансування тих самих військових потреб. А якщо хтось не має можливості працювати тут за більш-менш гідну зарплату, яка дає можливість утримувати себе і сім'ю, то нехай виїжджають за кордон і працюють там, наприклад, на умовах гарантованих внесків на ЗСУ, як я запропонував у законопроекті [№ 8029](#), про який в Інтернеті ходять різні маніпулятивні інтерпретації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1116 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування поправку 1118 народного депутата Мазурашу. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 32.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1119 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1121 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 31.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1124 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Георгію Георгійовичу, далі буде ще наступний блок поправок? А цей блок ми закінчили на поправці 1126 чи на поправці 1125?

МАЗУРАШУ Г.Г. На поправці 1126.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поставити зараз на голосування ще дві поправки, так?

МАЗУРАШУ Г.Г. Так, поправки 1125 і 1126.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1125 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 1126 авторства Мазурашу.

Ставлю на голосування для врахування його поправку за його пропозицією.
Прошу голосувати.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Будь ласка, Георгію Георгійовичу.

МАЗУРАШУ Г.Г. Поправки 1128, 1133, 1156, 1171, 1173, 1207 і 1402.
Прошу виділити також 5 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усі поправки будемо ставити на голосування? Добре.
Мазурашу, 5 хвилин. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Фракція «Слуга народу», виборчий округ № 203. Тепер я хотів би поговорити про ефективність використання коштів. Так, варто стягнути ці бюджетні кошти до держбюджету, щоб можна було спрямовувати їх на оборонні потреби, але для цього треба мати, як кажуть, бездоганну репутацію відповідним органам, які ці кошти використовують, в оборонній сфері зокрема. Тому що коли є багато зловживань навколо, і це публічна інформація, то звісно, треба мати трохи, як кажуть на Буковині, фацу, щоб визнавати це, а не казати, що ви там їх неправильно використовуєте, а ми тут, у центрі, правильніше використаємо.

Але про ефективність використання коштів – це про ефективність використання їх безпосередньо у Збройних Силах України. Я вам зараз дещо скажу, не виводячи в публічну площину те, що не можна виводити, щоб не були оголошені якісь військові секрети. У мене була розмова недалеко від лінії фронту з військовими, добровольцями, яким особливий респект і вдячність, про те, що відбувається в деяких наших військових підрозділах. Не всюди, є більш ефективні, менш ефективні підрозділи в плані використання коштів у тому числі.

Вони мені розказали, що в командира одного з батальйонів, чисельний склад якого понад 500 людей, запитали, на скількох з цих військовослужбовців він реально може розраховувати в бойовій обстановці для виконання бойових завдань. Командир подумав і сказав: ну, десь на чоловік 40. О'кей. Хлопці-військові також кажуть, що треба ще на одного безпосередньо воюючого – чи в окопі, чи який виконує якісь бойові завдання, щоб працювали приблизно троє військовослужбовців, які готують, обслуговують автомобілі чи виконують якусь іншу роботу. Але більша частина – ті, від яких, як сам командир каже, немає ніякого толку. Так, їм не виплачують 100 тисяч, однак, враховуючи, де вони перебувають, мусять платити близько 30 тисяч. Виникає питання: чи це ефективне використання коштів, яких і так дуже не вистачає в держбюджеті для фінансування оборонних потреб? Навіщо тих, яких ловлять десь на вулиці, погрозами і примусом заганяють в армію? Їх направляють туди, щоб вони заважали тим, які сумлінно виконують бойові завдання? І ми кажемо, що не вистачає коштів?

То краще, напевно, дати можливість гнучкіше використовувати кошти, які передбачені для тих чи інших підрозділів, щоб навіть самі керівники (ми ж орієнтуємося на стандарти НАТО) там, де мають більші можливості проявляти свої управлінські здібності, і керівники нижчого рівня могли більше платити тим, які реально виконують бойові завдання, важливі завдання для захисту Вітчизни, а не розпорошувати їх, зокрема, на тих, які просто заважають. Тому що з тих, яких примусом і погрозами заганяють в армію, толку немає, лише зайві і непотрібні проблеми, бо вони, як кажуть самі командири з тих країв, де дуже гаряче, близько до лінії фронту, відмовляються виконувати накази, залишають позиції, тікають, здаються в полон, є навіть гірші ситуації, які не хочеться озвучувати.

То навіщо ми це робимо? Навіщо витрачаємо кошти на тих, які могли б у цей час у тилу працювати на економіку? У такому разі ми могли б мати більше коштів для фінансування армії і тих, які на добровільній основі готові і захищають Вітчизну на передовій. Треба вмикати, як кажуть, режим мобілізації здорового глузду і ефективно використовувати кошти і в тилу, і безпосередньо в армії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз будемо ставити на голосування ваші поправки.

Ставлю на голосування поправку 1128 народного депутата Мазурашу. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 22.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1133 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію про врахування поправки 1156 народного депутата Мазурашу. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка не врахована.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1171. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1173 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1207 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1402 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Мазурашу. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Поправки 1403, 1404, 1484, 1485, 1533, 1538, 1541 і 1545. Прошу 6 хвилин, і поставимо їх на врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усі будемо ставити?

МАЗУРАШУ Г.Г. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мазурашу, 6 хвилин. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г. Фракція «Слуга народу», виборчий округ № 203. Зараз я вам розкажу ще декілька кейсів від наших громадян, яким ми, замість того щоб допомагати, сприяти, навпаки, створили проблеми. До чого вони призвели, зараз дізнаєтеся.

Один молодий хлопець, навіть юний на той час, як розпочалася війна у 2014 році, який жив на Луганщині, змушений був переїхати в столичні краї, працював у сфері обслуговування. Потім саме з того боку наступали рашисти, і він переїхав на Західну Україну, знайшов там роботу, працював у сфері обслуговування кухарем. І тут військоматні герої почали шукати по роботах, кого б загнати погрозами і примусом в армію. Вони думають, що це так працює: якщо когось загнати в армію, то він захищатиме Вітчизну. Цей хлопець змушений був звільнитися, але ще якийсь час працював, отримуючи зарплату у конверті.

Тобто ми вже нашкодили. Він працював офіційно, сплачував податки, приносив користь державі. Ми його зусиллями військоматних загнали в тінь. Він ще трохи попрацював на умовах отримання зарплати в конверті. Потім почалися ці треші на вулицях, коли військоматні почали ганебно ганятися всюди і за всіма, намагаючись загнати у військомати, ТЦК і в армію. Він уже не міг ходити на роботу, тому що просто не може... Якби він відчував, що може захищати Вітчизну зі зброєю в руках, він це зробив би. Він просто звільнився, переховувався там, де був, і почав шукати варіанти, як виїхати за кордон. Зрештою, він такий варіант

знайшов, звісно, що за хабарі комусь, у даному разі якимось шахряям, тому що виїхав через Закарпаття псячими стежками, як кажуть. Два тижні він почекав, потім йому показали, в який момент можна перейти кордон, бо в цей час не було прикордонників. Він перейшов до іншої країни, здався владі і знову переїхав до іншої країни, де тепер працює, щоб повернути тих 6 тисяч євро, які він заплатив, щоб виїхати за кордон. Хоча міг би в принципі скористатися конституційним правом кожного громадянина України вільно залишати Україну, але в цей час це конституційне право порушено всупереч Конституції, до речі.

Що ми доброго зробили? Якби ми дали йому можливість, він працював би тут і сплачував податки. Просто не треба було «кошмарити» людей, і зараз нам цього не треба робити, ганьбити нашу країну. Якби тут не було роботи, він поїхав би за кордон і донатив би на армію, тому що він і так старався трохи допомагати через волонтерські та інші механізми. Тепер він просто працює там і накопичує кошти, щоб повернути позичені гроші, щоб заплатити 6 тисяч шахряям за виїзд з країни. Для чого ми змушуємо громадян це робити? Це перший кейс.

Другий кейс. Мешканець Чернівецької області, не з мого округу, а з іншого, кажуть, більш патріотичного, звернувся до мене з проханням посприяти йому виїхати за кордон. Я сказав, що цим не займаюся, не знаю варіантів. Але він розповів, що працював до цього в Австрії, у нього там багато цікавих роботодавців, які готові віддати п'ять машин на ЗСУ, щоб, як вони сказали, звільнити свого друга з українського рабства. Уявляєте, як це неприємно чути?

Але знаєте, чим це закінчилося? Тим, що цей громадянин, звісно, не маючи можливості у цей час виїхати за кордон і працювати, де він працював до того, як приїхав просто перед повномасштабним вторгненням додому і вже не зміг повернутися, так само за 6 тисяч євро, але вже офіційно, як він мені потім повідомив після того, як виїхав, що йому навіть печатку поставили в паспорті, виїхав у Австрію, і тепер, звісно, не має настрою і бажання сильно допомагати рідній державі, яка змусила його витратити 6 тисяч євро на хабарі, щоб виїхати з країни.

Тому для того щоб бути ефективнішими в протистоянні рашистській агресії, бути більш прагматичними і приземленими, давайте спілкуватися з тими, які нас обрали й уповноважили працювати в парламенті, щоб розуміти, що вони думають про це, якими методами вони вважають, нам потрібно діяти в цей важкий період, а не займатися емоційними понтами, шкодити і народу, і державі в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію Мазурашу про врахування його поправки 1403. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1404. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1084. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1485. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1533. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1538 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1541 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Мазурашу про врахування поправки 1545 його авторства. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Шановні колеги, чи є ще в когось поправки для врахування? Чудово.

Тоді з радістю повідомляю нас всіх, що ми пройшли всі поправки для врахування до законопроекту [№ 10037](#) (Оплески).

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за роботу.

Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Разом до перемоги! Слава Україні!